

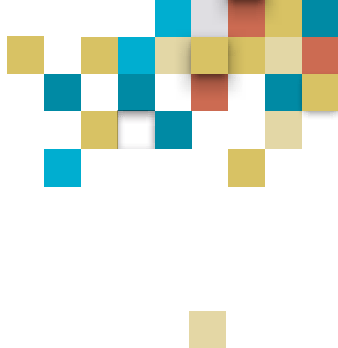
Centrale registratie voor de onthaaltehuizen en centra voor dringend onthaal in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

**Gegevens over de opvang van thuislozen
in de periode 2010-2014**

Voornaamste redacteur: Jasper De Witte

la Strada

Centre d'appui au secteur bruxellois d'aide aux sans-abri
Steunpunt thuislozenzorg Brussel

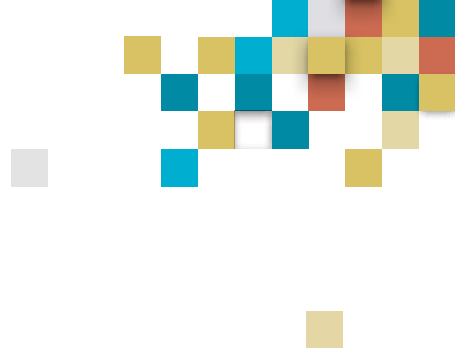
Dankwoord

We bedanken alle personen en instellingen die de centrale registratie (CR) mee hebben mogelijk gemaakt:

- ▶ Alle mensen en organisaties op het terrein die de gegevens hebben ingevoerd, en hun directies.
- ▶ De leden van de werkgroep 'centrale registratie' voor hun inzet en adviezen.
- ▶ La fédération des maisons d'accueil et des services d'aide aux sans-abris (AMA).
- ▶ De federatie voor onthaalhuizen en –diensten begeleid wonen voor personen in moeilijkheden en daklozen binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Bico-federatie).
- ▶ Het Centrum Algemeen Welzijnswerk Brussel.
- ▶ Alle deelnemende centra:
 - ▶ Home Boudewijn
 - ▶ Onthaalhuis Spullenhulp
 - ▶ Foyer Georges Motte
 - ▶ Ilot Locquenghien
 - ▶ Alle afdelingen van de CAW's
 - ▶ Centre de Prévention des Violences Conjugales et Familiales
 - ▶ Vogelzang
 - ▶ Chèvrefeuille
 - ▶ Home Victor du Pré
 - ▶ Maison Rue verte
 - ▶ Maison de la Mère et de l'Enfant
 - ▶ Accueil Montfort
 - ▶ Les trois pommiers
 - ▶ Source la Rive
 - ▶ Ilot 160
 - ▶ Open Deur
 - ▶ Talita
 - ▶ De relais
 - ▶ Haard en vrede
 - ▶ Centrum Ariane
 - ▶ @Home
- ▶ De ministers voor Bijstand aan personen van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de minister bevoegd voor Gezin en Sociale Actie van de Franse Gemeenschapscommissie die het Steunpunt thuislozenzorg Brussel sinds haar oprichting ondersteunen, en de centrale registratie als een essentiële taak beschouwen.

Inhoudstafel

1. Inleiding	5
2. De Brusselse thuislozenzorg	6
2.1. Een sector met een gevarieerd aanbod aan diensten	6
2.2. Het aantal erkende plaatsen in de Brusselse opvangcentra	7
3. Methodologie	8
3.1. Registratiesystemen en de centralisering van gegevens	9
3.2. De centrale registratie: onderhandeld, gedeeld en gevalideerd door de sector	9
3.3. Verzamelde gegevens	10
3.4. De erkende opvangcentra die deelnemen aan de centrale registratie	10
3.5. Representativiteit van de centrale registratie	11
4. Resultaten	13
4.1. Algemene voorstelling van de bestudeerde populatie en het aantal verblijven	13
4.1.1. Het aantal personen en verblijven in de opvangcentra in de periode 2010-2014	13
4.1.2. Het aantal verblijven per persoon	14
4.1.3. Het aantal kinderen	15
4.2. Sociaal-demografische kenmerken	16
4.2.1. Geslacht	16
4.2.2. Burgerlijke staat en gezinssituatie	18
4.2.3. Age	19
4.3. Verblijven van gezinnen	20
4.4. Verblijfsduur	20
4.4.1. Verblijfsduur volgens type voorziening	20
4.4.2. Verblijfsduur volgens geslacht	22
4.5. Verzamelde gegevens bij de aankomst	23
4.5.1. Type huisvesting voor de opvang	23
4.5.2. Gewest van het laatste domicilie-adres	24
4.5.3. Herkomst van de doorverwijzing naar de opvangcentra	25
4.5.4. Financiële inkomsten bij het onthaal	25
4.5.5. Onderwijsniveau	26
4.5.6. Nationaliteit	27
4.5.7. Verblijfstatuut	27
4.6. Verzamelde gegevens bij het verlaten van de opvang	28
4.6.1. Type huisvesting na het verblijf in de opvangcentra	28
4.6.2. Financiële inkomsten bij onthaal én na het verblijf	30
5. Conclusies	31
6. Vooruitzichten	32
7. Bijlagen	33
8. Afkortingenlijst	37
9. Lijst met tabellen en figuren	38

1. Inleiding

la Strada heeft, als Steunpunt thuislozenzorg Brussel, de opdracht om het fenomeen thuisloosheid, de sector en het Brussels beleid op dit vlak te observeren. In dit kader ontwikkelt het steunpunt allerhande instrumenten om kwantitatieve en kwalitatieve gegevens te verzamelen. De centrale registratie is, naast de dak- en thuislozentelling¹, één van de instrumenten om gegevens te verzamelen waarmee we een beter begrip verwerven van de doelgroep en het hulpverleningsaanbod in deze sector.

Dit rapport beschrijft de gegevens van de Brusselse opvangcentra voor dak- en thuislozen, die erkend worden door de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF), de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) en de Vlaamse Gemeenschap (VG) voor de periode 2010-2014.

Het verzamelen en centraliseren van deze gegevens is een werk van lange adem dat door la Strada wordt gerealiseerd, in nauwe samenwerking met de onthaaltehuizen, de centra voor dringend onthaal en de federaties van de sector.

Tot 2010 bestond er in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geen centralisatie van gegevens over dak- en thuislozen, noch over het gebruik van de thuislozencentra erkend door de bevoegde instanties (COCOF, GGC, VG). De bestaande systemen boden slechts een beperkt en gefragmenteerd beeld van het gebruik van de hulpverleningscentra. Om dit te remediëren, werkt la Strada sinds 2010 aan een centralisatie van gegevens.

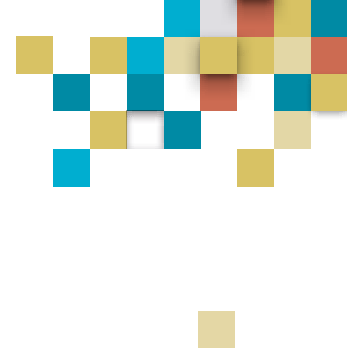
De centrale registratie biedt informatie over evoluties betreffende de kenmerken van de dak- en thuislozen die opgevangen worden in de erkende opvangcentra in het Brussels hoofdstedelijk gewest, en enkele sociaal-demografische kenmerken van deze doelgroep. Dit laat toe om bepaalde realiteiten uit het werkveld te objectiveren en zo bij te dragen tot het zoeken naar meer geschikte, structurele oplossingen.

Dit rapport, waarin de periode 2010-2014 wordt bestudeerd, is de derde editie van de centrale registratie. Het sluit aan bij eerder gepubliceerde rapporten die gebaseerd zijn op gegevens uit 2010 en 2011.² Door gegevens over een periode van vijf jaar te bestuderen kunnen we voor de eerste keer evoluties observeren m.b.t. het profiel van de gebruikers en hun trajecten in de sector.

Het rapport telt twee grote delen. In het eerste deel stellen we de methodologie voor, en in het tweede deel bespreken we de resultaten van de statistische analyses.

1. Meer informatie over de dak- en thuislozentelling: <http://lastrada.brussels/portail/nl/observatorium/tellingen>.

2. Zie respectievelijk http://lastrada.brussels/portail/images/20151207_RAP_CentraleRegistratie2010_LaStrada_DV.pdf en http://lastrada.brussels/portail/images/20151207_RAP_CentraleRegistratie2011_LaStrada_DV.pdf. Bepaalde aspecten van de gehanteerde methodologie worden in deze rapporten meer uitgebreid beschreven, die dan ook kunnen worden geconsulteerd om bijkomende informatie en reflecties te bekomen over de noodzaak en het ontstaan van de centrale registratie.

2. De Brusselse thuislozenzorg

De sector van de Brusselse thuislozenzorg bestaat uit heel wat (para)publieke instellingen en verenigingen. Sommigen worden gesubsidieerd door één, andere door twee of meer beleidsniveaus. Terwijl bepaalde structuren voor iedereen toegankelijk zijn, richten andere zich specifiek tot hulpvragen vanwege dak- en thuislozen. In totaal bestaat de “gespecialiseerde” sector uit meer dan 70 verschillende verenigingen.

2.1. Een sector met een gevarieerd aanbod aan diensten

De verschillende centra van de sector onderscheiden zich van elkaar door hun specifieke opdracht en manier van werken. Zo kunnen we een onderscheid maken tussen:

- ▶ **De noodopvang** (noodopvangcentra en centra voor dringend of crisisonthaal),
- ▶ **Residentiële opvangcentra** (onthaaltehuizen maar ook, al naargelang de modaliteiten, solidaire woonvormen of transitwoningen),
- ▶ **Niet residentiële centra** (diensten integratie via huisvesting zoals de diensten die instaan voor begeleid wonen of Housing First, straathoekwerk of dagcentra zoals sociale restaurants, wasserijen, douches, enz.),
- ▶ **Niet erkende opvangstructuren (NEOS).**

De Brusselse thuislozenzorg wordt gekenmerkt door een grote complexiteit aan instellingen die voortvloeit uit de versnippering van de bevoegdheden gaande van het federaal tot het gemeentelijk niveau. Vier beleidsniveaus zijn op de één of andere manier betrokken bij de thuislozenproblematiek, maar het zijn de gemeenschappen die in de eerste plaats betrokken zijn bij de financiering van de sector. Het zijn dus de 3 gemeenschapscommissies – COCOF, VG en GGC – die de meeste centra erkennen en/of subsidiëren, elk volgens eigen criteria.

De Brusselse overheden erkennen volgende opvangcentra:

- ▶ **Noodopvangcentra,**
- ▶ **Centra voor dringend of crisisonthaal,**
- ▶ **Onthaaltehuizen.**

Elk type instelling werkt op een specifieke manier in functie van de doelgroep, de zichzelf toegekende opdrachten en de door de overheid opgelegde regels³:

- ▶ **Noodopvangcentra:** gratis noodopvang tijdens de nacht.
 - ▶ Hoeksteen biedt onvoorwaardelijke en anonieme noodopvang aan (en verzekert een doorverwijzing naar andere centra, enkel op vraag van de gebruikers).

3. Voor de COCOF, zie het Decreet betreffende de toekenning en van subsidies aan de opvangtehuizen (27 mei 1999): http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1999052734&table_name=wet. Voor de GGC, zie de Ordonnantie betreffende de centra en diensten voor bijstand aan personen (7 november 2002): http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2002110742&table_name=wet. Voor de VG, zie het Decreet houdende diverse bepalingen betreffende het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (21 juni 2013): http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2013062117&table_name=wet.

- Samusocial verzekert 24/24u een eerste dringende sociale hulp, verwijst door naar andere centra en realiseert opvang voor een nacht, met mogelijks een verlenging omwille van gezondheidsredenen. Samusocial is verder ook bevoegd om, in samenwerking met de andere actoren in de sector, de winteropvang te organiseren.
- **Centra voor dringend of crisisonthaal:** residentiële opvang van korte duur met doorverwijzing (onthaal en noodopvang 24/24u). Er bestaan twee crisisonvangcentra, erkend door de Brusselse autoriteiten: L'Ilot 160 en Ariane. De opvang is er betalend.
- **Onthaalhuizen:** opvang op middellange of lange termijn en psychosociale begeleiding met het oog op een duurzame sociale integratie. De duur van de opvang hangt af van de noden van de gebruikers, de toegang tot huisvesting, enz. De opvang is er betalend.

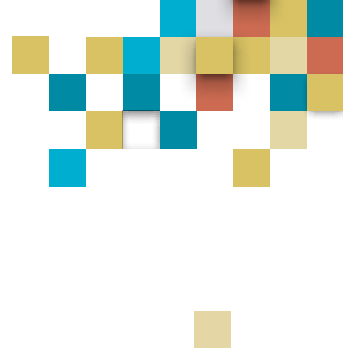
2.2. Het aantal erkende plaatsen in de Brusselse opvangcentra

TABEL 1: HET AANTAL ERKENDE PLAATSEN IN DE OPVANGCENTRA IN 2014⁴

		COCOF	GGC	VG	Totaal
Mannen	Onthaalhuizen	288	0	84	372
	Centra voor dringend onthaal	0	0	0	0
	Noodopvangcentra	0	0	0	0
	Totaal	288	0	84	372
Vrouwen (met of zonder kinderen)	Onthaalhuizen	266	44	43	353
	Centra voor dringend onthaal	0	0	0	0
	Noodopvangcentra	0	0	0	0
	Totaal	266	44	43	353
Vrouwen/ mannen (met of zonder kinderen)	Onthaalhuizen	89	141	30	260
	Centra voor dringend onthaal	22	35	0	57
	Noodopvangcentra	0	158	0	158
	Totaal	111	334	30	475
Totaal		665	378	157	1200

In 2014 waren er in totaal 28 centra erkend door de VG, de GGC en de COCOF, met een

4. Wij maken een onderscheid tussen centra voor dringend onthaal (L'Ilot 160 en Ariane) en noodopvangcentra die gebruikers gratis laten verblijven (Samusocial en Hoeksteen). De centra voor dringend onthaal werken eerder als onthaalhuizen: kinderen worden er opgevangen, verschillende voorwaarden worden aan het verblijf gekoppeld (men wil de identiteit van de gebruikers kennen, onder meer om hun administratieve situatie in orde te brengen), en het doel is om de persoon te heroriënteren. De noodopvangcentra leggen eerder de nadruk op het onvoorwaardelijk karakter van hun dienstverlening.

globale opvangcapaciteit van 1200 plaatsen. De plaatsen zijn als volgt verdeeld: 372 voor mannen, 353 voor vrouwen (met of zonder kinderen) en 475 voor zowel mannen als vrouwen (met of zonder kinderen)⁵. In totaal erkent de COCOF 55% van alle plaatsen, de GGC 32% en de VG 13%.

Het aantal erkende en gesubsidieerde plaatsen van de opvangcentra is veranderlijk doorheen de tijd. In de periode 2010-2014 is dit aantal echter niet sterk gewijzigd. Terwijl het aantal plaatsen in de centra voor dringend onthaal en de noodopvangcentra gelijk is gebleven, is het aantal plaatsen in de onthaaltehuizen lichtjes toegenomen (van 903 in 2010 tot 985 in 2014). In 2015 is wel besloten om het aantal structurele plaatsen van het noodopvangcentrum Samusocial te verdubbelen (van 110 naar 220 plaatsen).

3. Methodologie

In dit rapport beschrijven we de gegevens van de opvangcentra die erkend en gesubsidieerd worden door één van de voogdijoverheden (VG, GGC, COCOF) met uitzondering van de noodopvangcentra. Gezien de anonimiteit van de opvang in Hoeksteen, maken de gegevens van dit centrum geen deel uit van de centrale registratie. Samusocial heeft een eigen systeem: wij pogen hun gegevens te integreren in een volgende fase van de centrale gegevensregistratie.

In de centrale registratie worden dus gegevens van twee types centra samengevoegd: onthaaltehuizen en centra voor dringend of crisisonthaal. Hoewel wij zo informatie krijgen over het gebruik van deze centra en de karakteristieken van de doelgroep, dekt dit niet het geheel van de residentiële centra of van de structuren die met dak- en thuislozen werken (zoals nachtazielen, diensten die instaan voor begeleid wonen, Housing First projecten of niet erkende opvangstructuren (NEOS)).⁶

De diensten die instaan voor begeleid wonen (die eveneens erkend zijn) bieden geen residentiële opvang aan (maar wel een begeleiding in de woonst), en werden niet in dit rapport opgenomen. la Strada heeft wel, in samenwerking met de federaties en de betrokken centra, een specifiek registratiesysteem ontwikkeld voor deze centra. De analyse van deze gegevens zal in de toekomst mee in de CR worden opgenomen.

De centrale registratie laat zo toe informatie te verzamelen over het gebruik van het residentiële hulpverleningsaanbod, de profielen van de gebruikers van deze centra en hun zorgtrajecten, maar niet over de vraag naar hulpverlening.

5. De cijfers die in dit rapport worden besproken gaan over de structurele opvangplaatsen, en niet over de opvangplaatsen die bijkomend worden geopend in de winterperiode.

6. Als wij de door Feantsa uitgewerkte ETHOS-typologie beschouwen (European Typology on Homelessness and Housing Exclusion), dat een onderscheid maakt tussen vier grote conceptuele categorieën van uitsluiting gelieerd aan de woonst (daklozen, thuislozen, personen in instabiele huisvesting en personen in ontoereikende huisvesting), constateren wij dat de centrale registratie informatie bevat over bepaalde operationele categorieën van de eerste twee conceptuele categorieën (daklozen en thuislozen): personen in noodopvang (2), personen in onthaaltehuizen voor enkel mannen, enkel vrouwen, zonder of met kinderen, en voor families (3 en 4). De centrale registratie omvat dus bijvoorbeeld niet de operationele categorie 7 (mensen die langdurig hulp krijgen vanwege dakloosheid, zoals gebruikers van begeleid wonen), dat verwijst naar de begeleiding van ex-daklozen.

3.1. Registratiesystemen en de centralisering van gegevens

In de Brusselse opvangcentra en centra voor dringend onthaal worden verschillende registratiesystemen gebruikt:

- ▶ Tellus/We-dossier, registratiesysteem van de centra algemeen welzijnswerk (CAW) erkend door de VG in Vlaanderen en in Brussel⁷.
- ▶ AMAstat, gecreëerd door AMA, bevat gegevens van de centra die door de COCOF zijn erkend.
- ▶ BruReg, gecreëerd door la Strada, herneemt gegevens van de centra die door de GGC zijn erkend (behalve Samusocial en Pag-Asa).

De centrale registratie centraliseert de gemeenschappelijke gegevens uit bovenstaande registratiesystemen. In dat kader wordt een unieke identificatiesleutel gecreëerd op basis van de naam, voornaam en geboortedatum van de gebruikers, om vervolgens alle gegevens van de verschillende opvangcentra aan elkaar te kunnen verbinden. Hierdoor krijgen we zicht op het traject van de gebruikers binnen de verschillende centra, met behoudt van hun anonimiteit.⁸

3.2. De centrale registratie: onderhandeld, gedeeld en gevalideerd door de sector

De centrale registratie is het resultaat van een langdurig samenwerkingsverband met de sector. Het is het resultaat van een proces bestaande uit meerdere etappes: het inventariseren van de verschillende systemen en hun gemeenschappelijke variabelen, het opzetten van een werkgroep, het opstellen van een kadernota⁹, de centralisatie en harmonisering van de variabelen, enz¹⁰. In de periode 2010-2016 werden verschillende werkgroepen georganiseerd waaraan hulpverleners van de verschillende opvangcentra en de federaties hebben deelgenomen. Tijdens die bijeenkomsten worden de onderzoeksresultaten en recente ontwikkelingen van de centrale registratie besproken.

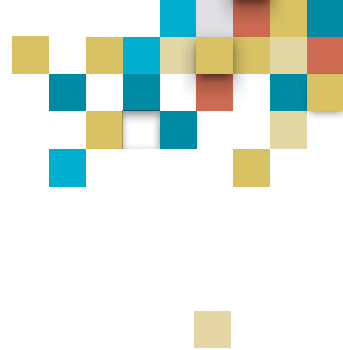
In eerste instantie worden de cijfers teruggekoppeld naar de hulpverleners om een meerwaarde te geven aan hun registratie. De hulpverleners interpreteren die gegevens vanuit hun eigen organisatie- en praktijkperspectief, waardoor zij bijkomende informatie aanbrengen en la Strada ondersteunen bij de situering van de cijfers. Dankzij de medewerking van al die actoren worden de data bovendien gevalideerd. Voorts worden de mogelijkheden en knelpunten van de software (en de variabelen) besproken en geëvalueerd tijdens die werkgroepen, en indien nodig bijgestuurd. Op die manier verzekeren wij dat de registratiesystemen voldoende gebruiksvriendelijk zijn, en de inhoud ervan up-to-date is en voldoende aansluit bij de actuele hulpverleningspraktijk.

7. Het registratiesysteem Tellus/We-dossier verschilt van AMAstat en BruReg doordat het eveneens een elektronisch opvolgingsdossier is dat sociaal werkers op het terrein gebruiken om hun individuele gebruikers op te volgen.

8. La Strada heeft enkel toegang tot de unieke cliëntidentificator, en niet tot de namen en voornamen van de gebruikers.

9. Kadernota betreffende de centrale registratie: http://www.lstb.be/pdf/Note_cadre_recueil_central_de_donnees_3.pdf.

10. Voor meer informatie over dit proces en de ondernomen stappen, verwijzen we u naar de rapporten betreffende de centrale registratie uit 2010 en 2011.

Zoals bij elke gegevensverzameling is bias mogelijk ten gevolge van het registratieproces.¹¹ De werkgroepen zoeken voortdurend manieren om dit te minimaliseren.

3.3. Verzamelde gegevens

Registratiesystemen en hun inhoud wijzigen doorheen de jaren. Dit is een logisch gevolg van een voortdurend wijzigende omgeving zoals het ontstaan van nieuwe centra of hulpverleningsvormen, waardoor nieuwe variabelen en/of antwoordcategorieën kunnen worden gecreëerd. Volgende gegevens werden doorheen de jaren in de verschillende systemen verzameld:

- ▶ Sociaal-demografische kenmerken:
 - ▶ Geslacht
 - ▶ Burgerlijke staat en gezinssituatie
 - ▶ Leeftijd
- ▶ Het gewest waar de persoon het laatst was gedomicilieerd
- ▶ De herkomst van de doorverwijzing naar het betreffende opvangcentrum
- ▶ Het aantal opgevangen gezinnen
- ▶ De financiële inkomsten (bij het onthaal en na het verblijf)
- ▶ Het onderwijsniveau
- ▶ De nationaliteit en het verblijfsstatuut
- ▶ Het type huisvesting (voor en na het verblijf)
- ▶ De verblijfsduur in de opvangcentra

3.4. De erkende opvangcentra die deelnemen aan de centrale registratie

De meeste opvangcentra nemen deel aan de centrale registratie: de centra voor dringend onthaal en de onthaalhuizen¹².

Zoals eerder vermeld, nemen de noodopvangcentra (Samusocial en Hoeksteen) niet deel aan de centrale registratie¹³.

Omwille van uiteenlopende redenen zijn drie onthaalhuizen niet opgenomen in de centrale registratie (Pag-Asa, Foyer Georges Motte en Vogelzang). Pag-Asa gebruikt sinds 2012 het registratiesysteem 'Eldorado', samen met twee andere centra die eveneens gespecialiseerd zijn in de opvang van slachtoffers in mensenhandel.¹⁴ Sinds 2012 gebruikt Foyer Georges Motte BruReg.

11. Voorbeeld: een verschillende interpretatie van variabelen door sociaal werkers tijdens het registratieproces; informatieverlies verbonden aan het moment waarop informatie moet worden geregistreerd (bij het onthaal, of het verlaten van het centrum); ontbrekende waarden van de datum waarop de hulpverlening wordt stopgezet; de mogelijkheid om een typefout te maken bij het registreren van de (voor)naam waardoor een verschillende identificatiesleutel wordt aangemaakt voor die gebruiker, enz.

12. In bijlage 1 hernemen wij de volledige lijst met deelnemende centra in de periode 2010-2014.

13. Hoewel we geen precieze identificatiegegevens verkrijgen van de deelnemende centra, zijn die gegevens wel nodig om een unieke identificatiesleutel te creëren (wat momenteel onmogelijk is voor Hoeksteen). Wel registreert Hoeksteen een aantal gegevens (anoniem) met betrekking tot haar gebruikers en de hulpverlening in het registratiesysteem 'BruReg'.

14. Pag-Asa is een organisatie die slachtoffers van mensenhandel in een opvanghuis opvangt en ambulant begeleidt.

Wij hebben echter vastgesteld dat de kwaliteit van de gegevens die betrekking hebben op 2013 en 2014 niet afdoende is gewaarborgd voor dit centrum, waardoor wij hebben besloten om ze niet op te nemen. Vogelzang behoort tot de Centra voor Integrale Gezinszorg (CIG), en geeft een aantal statistische gegevens door aan de Vlaamse Gemeenschap. Aangezien zij opvang aanbieden aan vrouwen met kinderen die in een kwetsbare situatie verkeren, zullen wij stappen ondernemen om hun gegevens in een volgende fase eveneens te integreren in de centrale registratie. In tabel 2 lijsten we het aantal plaatsen van de deelnemende centra op.

TABEL 2: HET AANTAL PLAATSEN IN DE DEELNEMENDE CENTRA IN 2014

		COCOF	GGC	VG	Totaal
Mannen	Onthaalhuizen	211	0	84	295
	Centra voor dringend onthaal	0	0	0	0
	Noodopvangcentra	0	0	0	0
	Totaal	211	0	84	295
Vrouwen (met of zonder kind)	Onthaalhuizen	266	44	0	310
	Centra voor dringend onthaal	0	0	0	0
	Noodopvangcentra	0	0	0	0
	Totaal	266	44	0	310
Vrouwen/ mannen (met of zonder kind)	Onthaalhuizen	89	106	30	225
	Centra voor dringend onthaal	22	35	0	57
	Noodopvangcentra	0	0	0	0
		111	141	30	282
Totaal		588	185	114	887

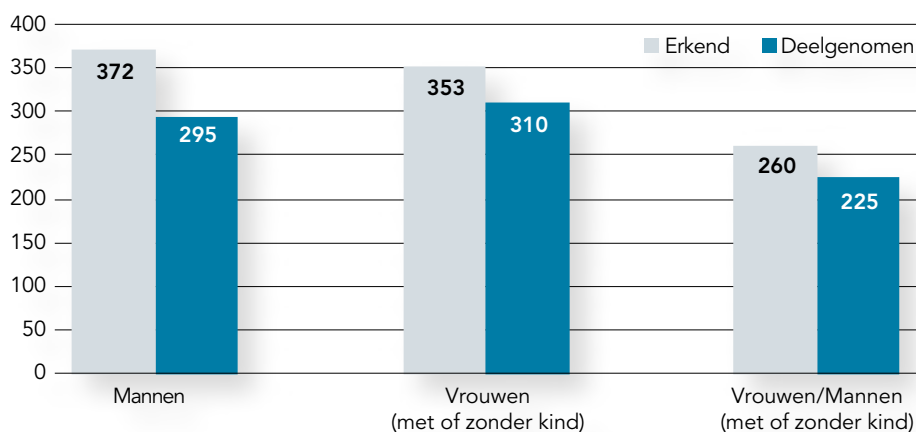
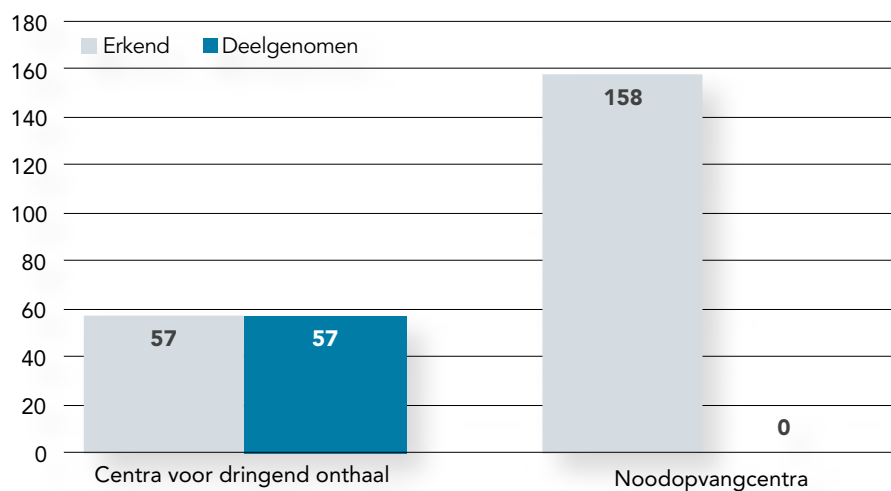
3.5. Representativiteit van de centrale registratie

In tabel 3 bespreken wij de representativiteit van de registratiecijfers door het aantal plaatsen van de deelnemende centra af te zetten op het totaal aantal plaatsen van alle erkende centra in 2014. In 2014 worden in totaal 830 van de 985 erkende plaatsen in de onthaalhuizen opgenomen in de centrale registratie, oftewel zo'n 84%. Hieruit concluderen we dat de cijfers representatief zijn voor het geheel van de Brusselse onthaalhuizen. Terwijl in 2014 gegevens van alle erkende plaatsen van de centra voor dringend onthaal in de centrale registratie zijn opgenomen (57/57) (Ariane en l'Ilot 160), hebben wij geen gegevens over de noodopvangcentra (0/158) (Samusocial en Hoeksteen).

TABEL 3: DE REPRESENTATIVITEIT VAN DE CIJFERS IN 2014

	Aantal erkende plaatsen	Aantal plaatsen van deelnemende centra	Representativiteit
Onthaaltehuizen	985	830	84,3%
Centra voor dringend onthaal	57	57	100%
Noodopvangcentra	158	0	0%
Totaal	1200	887	73,9%

In figuur 1 wordt het aantal plaatsen van de deelnemende onthaaltehuizen afgezet op het totaal aantal plaatsen van alle erkende onthaaltehuizen in 2014, en wordt rekening gehouden met de specifieke doelgroep van de centra.

FIGUUR 1: HET AANTAL PLAATSEN IN DE ERKENDE EN DEELNEMENDE ONTHAALTEHUIZEN**FIGUUR 2:** HET AANTAL PLAATSEN IN DE ERKENDE EN DEELNEMENDE CENTRA VOOR DRINGEND ONTHAAL EN NOODOPVANGCENTRA

4. Resultaten

In deze paragraaf schetsen wij de algemene situatie van de dak- en thuislozen die werden opgevangen in erkende opthaalhuizen en centra voor dringend onthaal in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.¹⁵

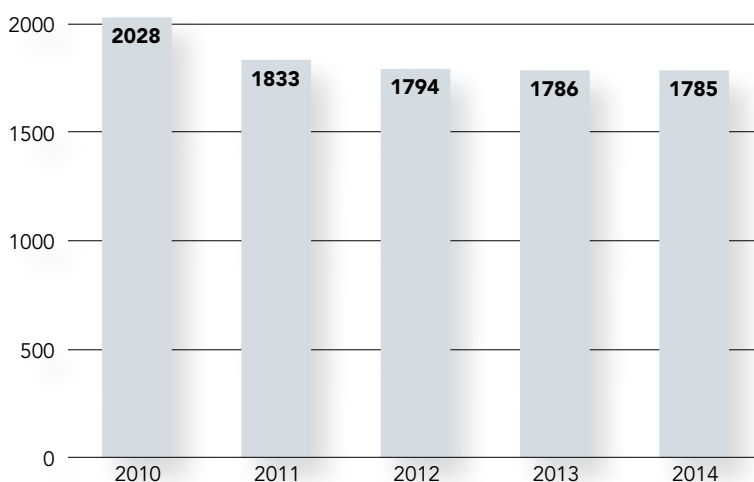
Bij de interpretatie van de registratiegegevens is het belangrijk te vermelden dat deze cijfers een beeld weergeven van het gebruik van de hulpverlening in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en niet van de vraag naar hulp. Via de centrale registratie verkrijgen wij immers een zicht op de hulpverlenings- en profielkenmerken van de gebruikers, maar niet op het aantal weigeringen of het aantal dak- of thuislozen die geen hulpvraag stellen.

4.1. Algemene voorstelling van de bestudeerde populatie en het aantal verblijven

4.1.1. Het aantal personen en verblijven in de opvangcentra in de periode 2010-2014

Uit figuur 3 blijkt dat terwijl in 2010 iets meer dan 2000 verschillende gebruikers zorg kregen van minstens één van de deelnemende centra, in de daaropvolgende jaren telkens ongeveer 1800 gebruikers zorg kregen. Dit betreft volwassenen of minderjarigen die als gezinshoofd worden beschouwd, én die minimaal één nacht in een opvangcentrum hebben doorgebracht. In heel de periode 2010-2014 kregen in totaal 6984 verschillende gebruikers zorg.

FIGUUR 3: HET AANTAL VERSCHILLENDE PERSONEN IN DE OPVANGCENTRA IN 2010-2014

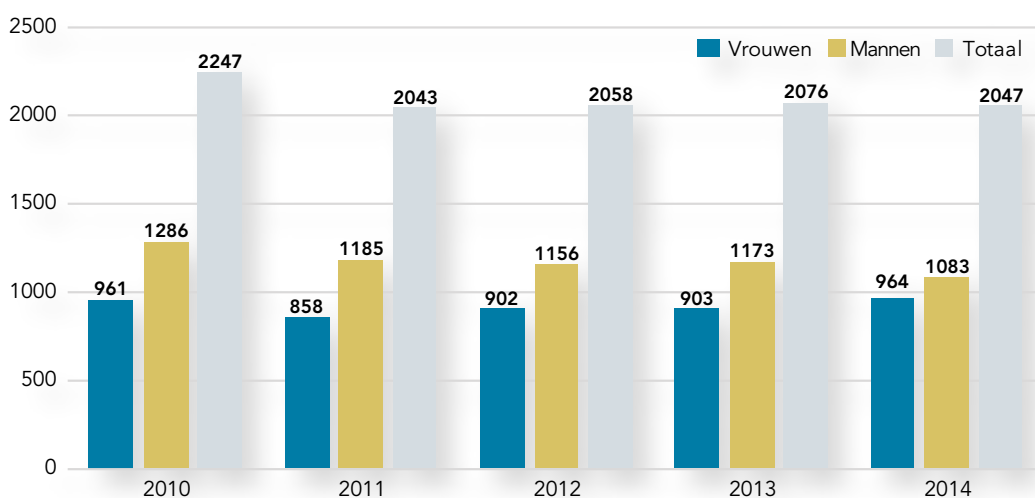

15. In bijlage 3 bespreken wij een aantal grafieken die enkel zijn gebaseerd op gegevens uit BruReg, dat wordt gehanteerd door centra die door de GGC zijn erkend. Hoewel die cijfers niet representatief zijn voor gans de sector, hebben wij ervoor gekozen om ze toch weer te geven (in bijlage) omdat ze enkele interessante inzichten kunnen opleveren.

Figuur 4 weerspiegelt het totaal aantal verblijven per jaar in de periode 2010-2014. Deze aantallen liggen hoger dan het aantal gebruikers aangezien één persoon meer dan één verblijf kan hebben. Wij stellen vast dat er 2247 verblijven waren in 2010. Nadien is dit aantal met ongeveer 200 gedaald en schommelt het rond 2050 verblijven per jaar.

Voor heel de periode 2010-2014 zijn er in totaal 8828 verblijven.

FIGUUR 4: HET AANTAL VERBLIJVEN IN 2010-2014, VOLGENS GESLACHT

Wij stellen vast dat in 2010 zowel het aantal gebruikers als het aantal verblijven beduidend hoger ligt dan de vier erop volgende jaren (2011-2014), terwijl het aanbod in die periode slechts marginaal is gewijzigd. Dit zou te maken kunnen hebben met de wijze waarop tijdens het eerste jaar van de centrale registratie werd geregistreerd. Aangezien in 2010 voor het eerst werd geregistreerd, kunnen wij niet uitsluiten dat er in deze fase van het proces leereffecten waren die de cijfers hebben beïnvloed.

4.1.2. Het aantal verblijven per persoon

In deze paragraaf gaan wij na hoeveel gebruikers in de periode 2010-2014 één of meer dan één verblijf hebben. Een persoon die bijvoorbeeld één langdurig verblijf heeft dat van 2010 tot in 2014 loopt, heeft voor elk afzonderlijk jaar één verblijf, maar voor gans de periode 2010-2014 eveneens slechts één verblijf.

Uit tabel 4 blijkt dat in gans de periode 2010-2014 ongeveer 83% van de gebruikers één verblijf heeft, 12% twee verblijven en 5% drie of meer verblijven, waaruit we kunnen concluderen dat een groot deel van de populatie slechts één verblijf heeft. In deze periode hebben de gebruikers gemiddeld 1,26 verblijven in de deelnemende opvangcentra.

TABEL 4: HET AANTAL VERBLIJVEN PER PERSOON

	2010		2011		2012		2013		2014		2010-2014	
Aantal verblijven	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Eén	1828	90,1%	1654	90,2%	1621	90,4%	1598	89,5%	1601	89,7%	5814	83,2%
Twee	170	8,4%	148	8,1%	138	7,7%	152	8,5%	149	8,3%	841	12,0%
Drie	23	1,1%	26	1,4%	18	1,0%	22	1,2%	24	1,3%	194	2,8%
Vier	4	0,2%	3	0,2%	11	0,6%	4	0,2%	4	0,2%	67	1,0%
Vijf	3	0,1%	2	0,1%	1	0,1%	2	0,1%	0	0,0%	32	0,5%
Zes of meer	0	0,0%	0	0,0%	5	0,3%	8	0,4%	7	0,4%	36	0,5%
Totaal	2028	100,0%	1833	100,0%	1794	100,0%	1786	100,0%	1785	100,0%	6984	100,0%

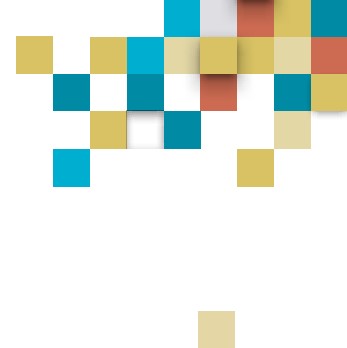
4.1.3. Het aantal kinderen

Tabel 5 geeft weer hoeveel vergezellende kinderen er waren in de periode 2010-2014. De vaststelling dat er in 2013 minder kinderen waren, heeft mogelijks te maken met het feit dat de wijze waarop deze variabele wordt geregistreerd, in dat jaar is veranderd.¹⁶

TABEL 5: HET AANTAL KINDEREN IN DE PERIODE 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Aantal kinderen	964	859	929	846	976

16. Terwijl deze variabele in 2013 nog verplicht moest worden geregistreerd in Tellus, was dit in 2014 niet langer het geval. Als wij naar de drie bronnen van deze variabele kijken, constateren wij dat in Tellus meer kinderen werden geregistreerd in 2013 in vergelijking met de andere jaren. Daarom besluiten we dat in Brureg en AMAstat heel wat minder kinderen zijn geregistreerd in 2013 dan in de andere jaren.

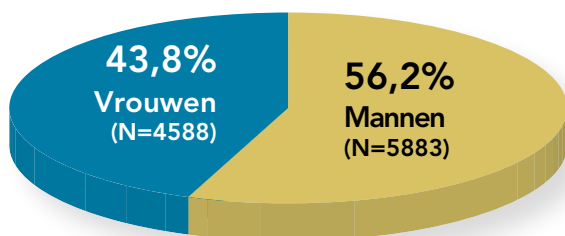

4.2. Sociaal-demografische kenmerken

4.2.1. Geslacht

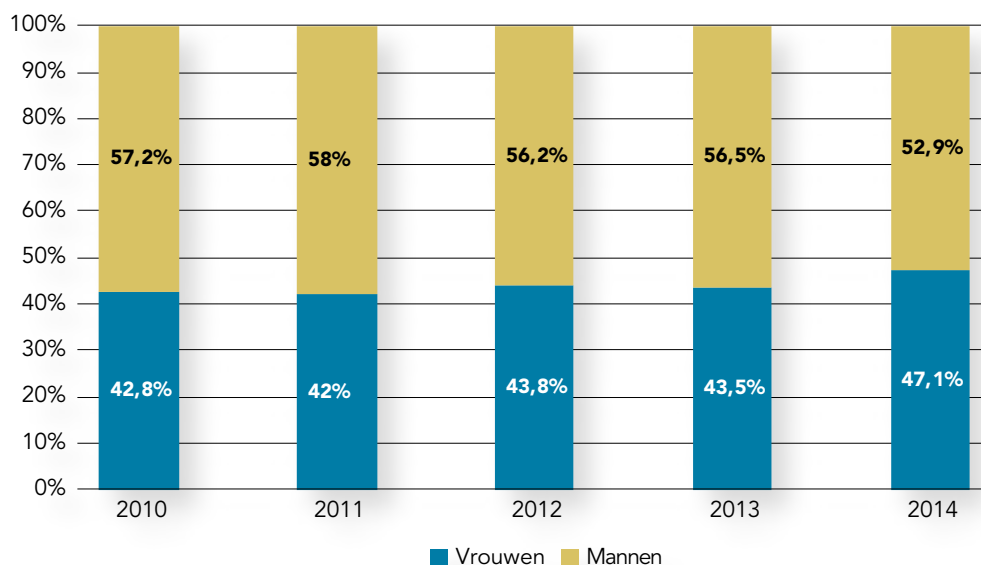
Gedurende de periode 2010-2014 bestaat 56% van de verblijven uit mannen en 44% uit vrouwen.

FIGUUR 5: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS GESLACHT IN DE PERIODE 2010-2014

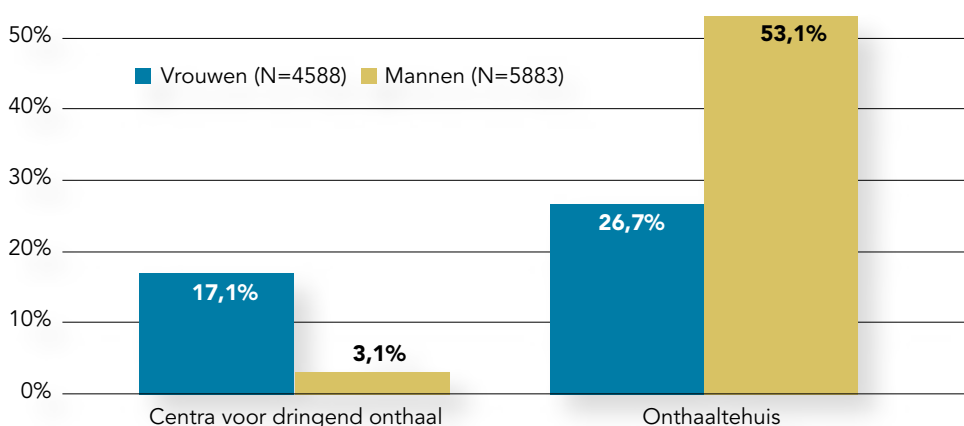
Op basis van figuur 6 stellen wij vast dat het aandeel vrouwen die in opvangcentra verblijven in beperkte mate toeneemt in de periode 2010-2014, ten opzichte van het aandeel mannen. Terwijl in 2010 vrouwen nog zo'n 43% van de verblijven uitmaakten, bedraagt dat 47% in 2014. Wel is het belangrijk te vermelden dat deze cijfers niet naar de vraag, maar enkel naar het gebruik van het aanbod verwijzen: uit onze cijfers kunnen wij dus geen evolutie afleiden wat betreft het aantal vrouwen/mannen die zich in thuisloosheid bevinden.

FIGUUR 6: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS GESLACHT IN 2010-2014

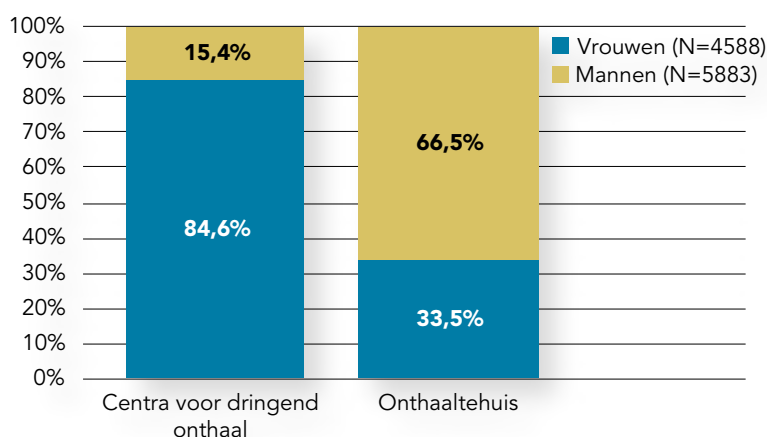

Wat betreft de verdeling van de verblijven tussen mannen en vrouwen volgens het type opvangvoorziening is er geen evolutie in de periode 2010-2014. Bijgevolg bespreken wij de cijfers voor de periode 2010-2014 in zijn geheel.

FIGUUR 7: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS HET TYPE OPVANGVOORZIENING, PER GESLACHT IN DE PERIODE 2010-2014

FIGUUR 8: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS OPVANGSTRUCTUUR, PER GESLACHT IN DE PERIODE 2010-2014

Uit figuur 7 leiden wij af dat 20% van de verblijven zich in de centra voor dringend onthaal bevindt (Ariane en L'Ilot 160). Wij herinneren aan het feit dat de cijfers van de noodopvangcentra Samusocial en Hoeksteen hier niet in zijn opgenomen.¹⁷

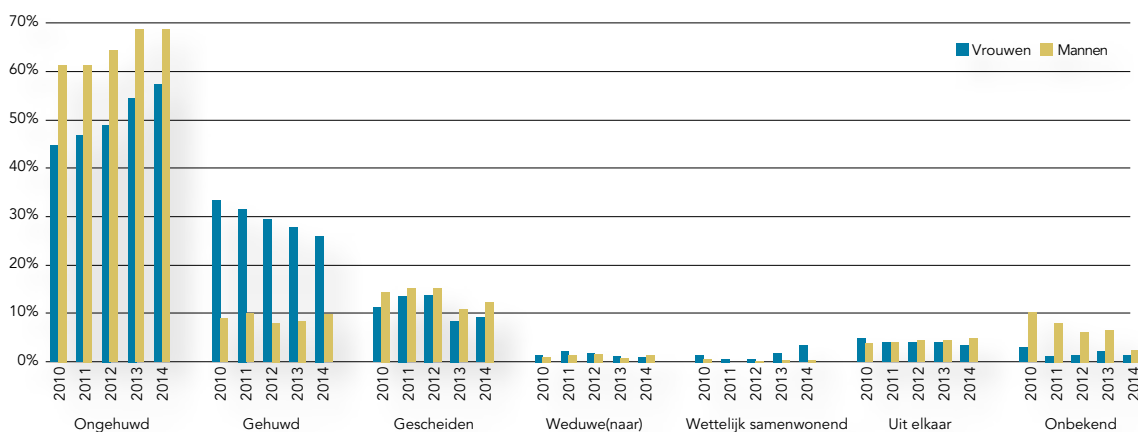
Op basis van figuur 8 stellen wij vast dat vrouwen oververtegenwoordigd zijn in de centra voor dringend onthaal (met 85% van de verblijven) en mannen in de onthaalhuizen (met 67% van de verblijven). Dit wordt verklaard door de verschillen qua aanbod: vrouwen hebben voorrang bij Ariane, en L'Ilot 160 onthaalt geen alleenstaande mannen zonder kinderen. Wel moet hierbij

17. In dit kader is het belangrijk te vermelden dat verblijven in centra voor dringend onthaal minder lang duren dan verblijven in onthaalhuizen, waardoor je die verblijven niet zonder meer kan gelijkstellen.

de nuance worden gemaakt dat vrouwen in onthaaltehuizen vaker dan mannen worden vergezeld door kinderen die ook elk een bed “innemen”, en die niet in deze cijfers zijn opgenomen. Aangezien jaarlijks tussen de 850 en 950 kinderen in de verschillende centra verblijven, kan niet worden gesteld dat mannen twee derde van alle plaatsen in de onthaaltehuizen bezetten.

4.2.2. Burgerlijke staat en gezinssituatie

FIGUUR 9: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS BURGERLIJKE STAAT, PER GESLACHT IN 2010-2014

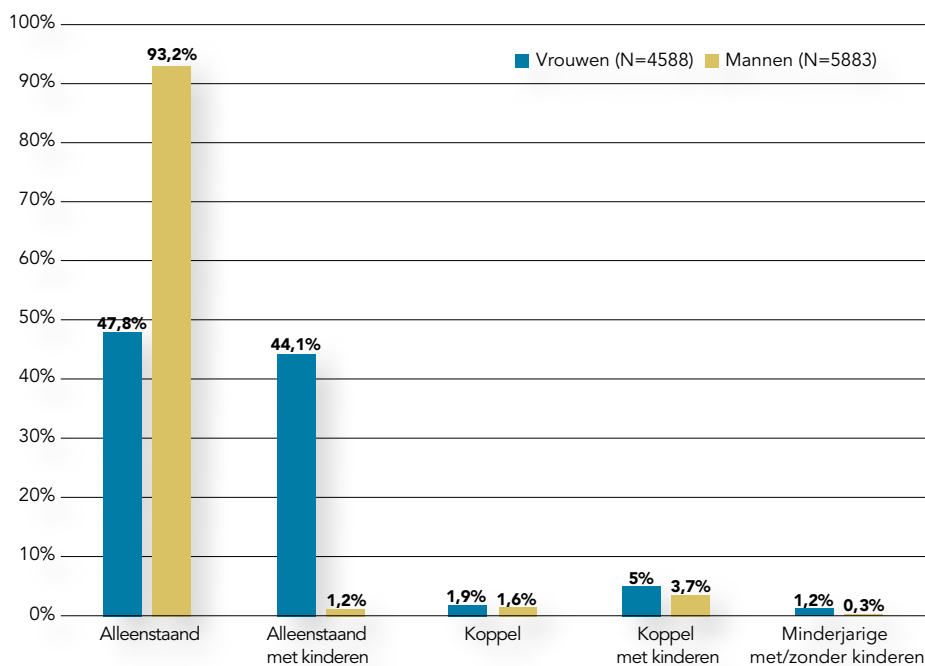

Op basis van figuur 9 stellen wij vast dat vrouwen vaker gehuwd zijn dan mannen, en mannen vaker ongehuwd zijn. Ten slotte constateren wij dat het aandeel ongehuwden zowel bij mannen als vrouwen toeneemt, en het aandeel gehuwden licht afneemt (voornamelijk bij vrouwen).

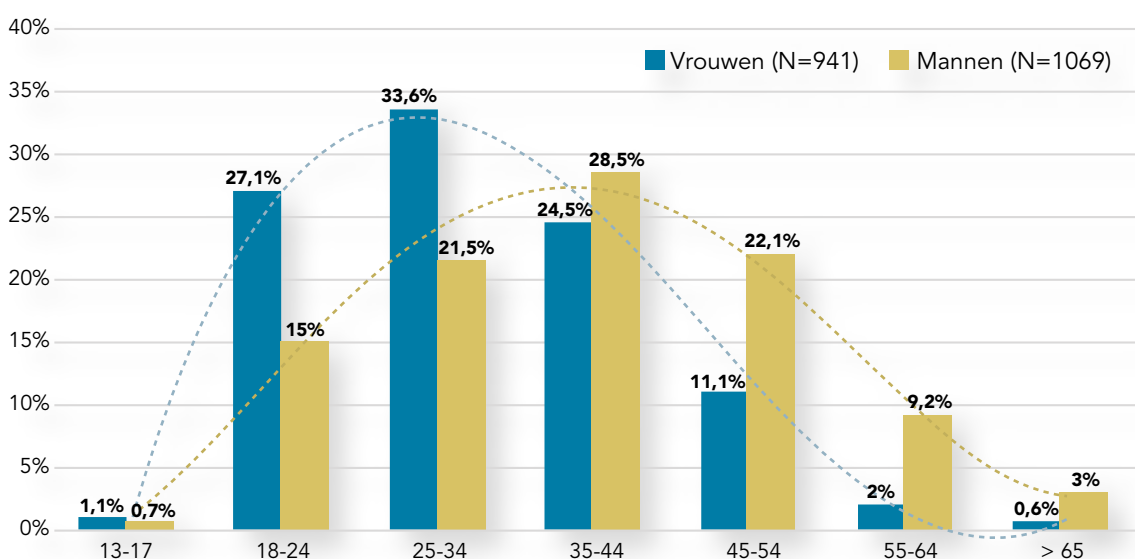
In de periode 2010-2014 valt er geen evolutie waar te nemen met betrekking tot de gezinssituatie.

Uit figuur 10 concluderen wij dat meer dan 90% van de gebruikers alleenstaand (met of zonder kinderen) is. Het overgrote deel van de mannen is alleenstaand zonder kinderen. Bij de vrouwen is ongeveer de helft alleenstaand mét kinderen en de ander helft alleenstaand zonder kinderen.

Terwijl uit figuur 9 blijkt dat meer dan een vierde van de vrouwen gehuwd is, stellen wij op basis van figuur 10 vast dat slechts 7% van de vrouwen als koppel wordt opgenomen.

FIGUUR 10: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS DE GEZINSSITUATIE TIJDENS HET VERBLIJF, PER GESLACHT IN DE PERIODE 2010-2014

4.2.3. Leeftijd

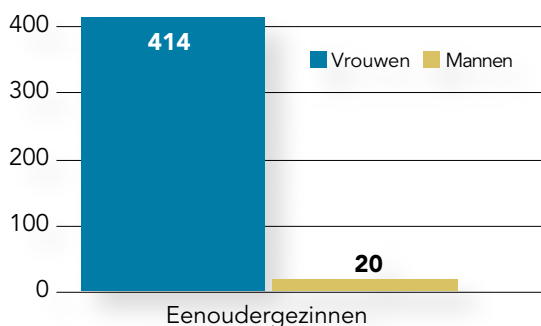
FIGUUR 11: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS LEEFTIJD, PER GESLACHT IN 2014

Er is geen significante evolutie wat betreft de leeftijd van de gebruikers in de periode 2010-2014. In het algemeen zijn vrouwen in 2014 jonger dan mannen. Terwijl 62% van de vrouwen jonger is dan 35 jaar, bedraagt dat aandeel bij de mannen slechts 37%.

4.3. Verblijven van gezinnen

Er valt geen evolutie waar te nemen wat betreft de verdeling van de verblijven van éénooudergezinnen. Daarom geven wij in figuur 12 deze verdeling weer voor het meest recente jaar 2014.

FIGUUR 12: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VAN DE ÉÉNOUDERGEZINNEN VOLGENS GESLACHT IN 2014

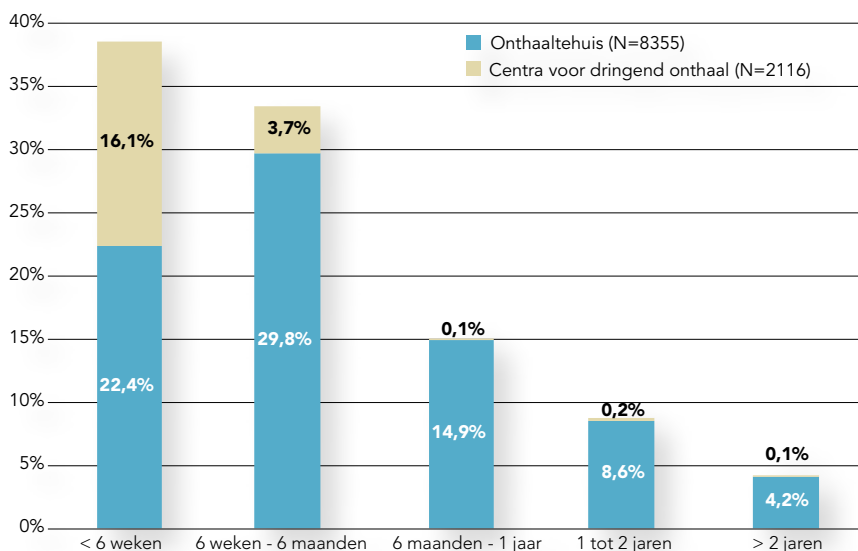

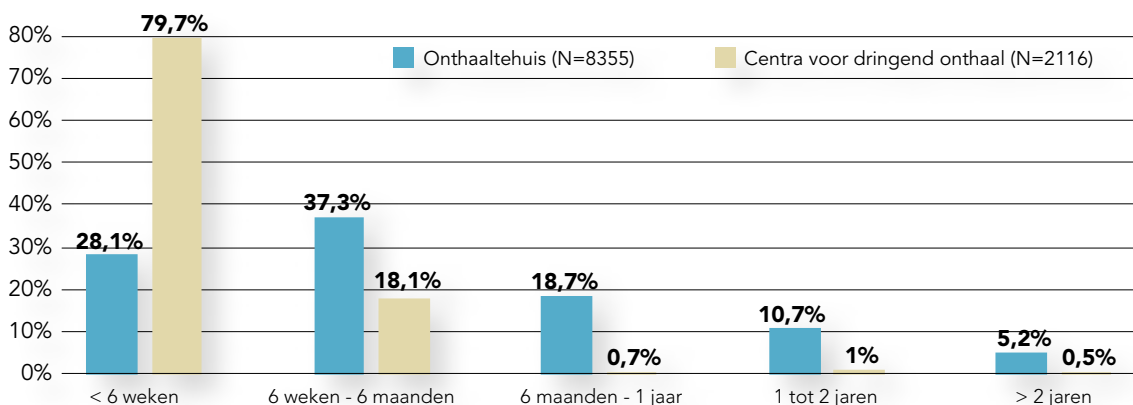
Vooreerst stellen wij vast dat in 2014 meer dan 95% van alle éénooudergezinnen betrekking heeft op alleenstaande vrouwen met kinderen, en minder dan 5% alleenstaande mannen met kinderen. Voorts waren er in 2014 in totaal 50 tweeooudergezinnen, waardoor wij eveneens kunnen besluiten dat zo'n 90% van de gezinnen éénooudergezinnen betreft.

4.4. Verblijfsduur

4.4.1. Verblijfsduur volgens type voorziening

FIGUUR 13: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS DE VERBLIJFSDUUR, PER TYPE VOORZIENING IN DE PERIODE 2010-2014

FIGUUR 14: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS VERBLIJFSDUUR, PER TYPE VOORZIENING IN DE PERIODE 2010-2014

Op basis van figuur 13 stellen wij vast dat meer dan 70% van de verblijven in de periode 2010-2014 minder dan 6 maanden duurt.

Uit figuur 14 leiden wij af dat de duurtijd van de verblijven minder lang is bij de centra voor dringend onthaal dan bij onthaalhuizen. Terwijl 80% van de verblijven in de centra voor dringend onthaal minder dan zes weken duurt, bedraagt dit slechts 28% bij de onthaalhuizen. Dit is conform hun opdracht, werkvorm en rol in de thuislozensector.

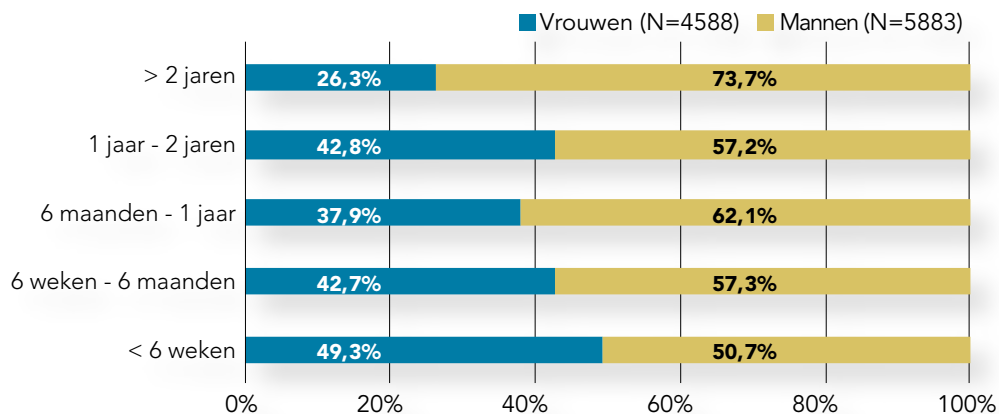
TABEL 6: VERSCHILLEN TUSSEN DE VERBLIJFSDUUR IN 2010 EN 2014 PER TYPE VOORZIENING

	Onthaalhuizen			Centra voor dringend onthaal		
	2014	2010	Vershil	2014	2010	Vershil
< 6 weken	27,7%	29,8%	-2,1	73,8%	87,5%	-13,7
6 weken - 6 maanden	38,5%	37,3%	1,2	21,4%	11,7%	9,7
6 maanden - 1 jaar	16,9%	19,4%	-2,5	0,5%	0,8%	-0,3
1 à 2 jaren	11,0%	10,0%	1	2,4%	0,0%	2,4
> 2 jaren	5,9%	3,5%	2,4	1,9%	0,0%	1,9

Uit tabel 6 leiden wij af dat de duur van de verblijven toeneemt in de periode 2010-2014. Het aantal korte verblijven van minder dan zes weken neemt bij de onthaalhuizen af, net als de verblijven tussen zes maanden en één jaar. Daarentegen nemen de verblijven tussen zes weken en zes maanden en ook de verblijven die langer duren dan één jaar toe. Bij de centra voor dringend onthaal valt een grotere verschuiving waar te nemen: het aantal korte verblijven van minder dan zes weken neemt er sterk af (met bijna 14%). Dit wordt in de eerste plaats gecompenseerd door de verblijven tussen zes weken en zes maanden, die met bijna 10% zijn toegenomen.

4.4.2. Verblijfsduur volgens geslacht

FIGUUR 15: DE VERDELING VAN DE DUUR VAN HET VERBLIJF VOLGENS GESLACHT IN DE PERIODE 2010-2014

Uit figuur 15 leiden wij af dat de verblijven van vrouwen minder lang duren dan die van mannen. Dit hangt nauw samen met het feit dat vrouwen vaker in centra voor dringend onthaal worden opgevangen.

Op basis van tabel 7 stellen wij vast dat de verblijfsduur toeneemt in de periode 2010-2014, in de eerste plaats wat vrouwen betreft: terwijl het aantal verblijven die minder dan zes weken duren met meer dan 8% afneemt, nemen de verblijven die langer dan één jaar duren en die tussen zes weken en zes maanden duren, toe. Ook bij de mannen neemt de verblijfsduur toe, maar in mindere mate.

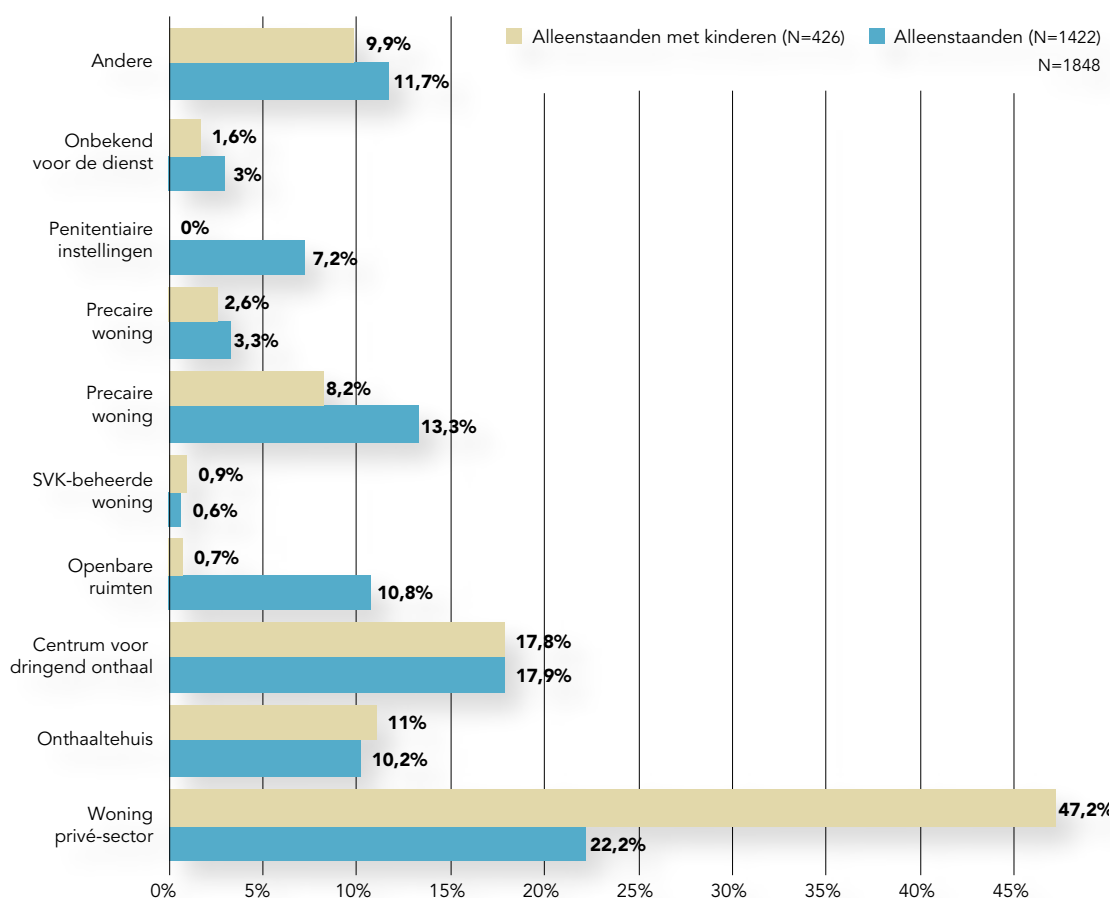
TABEL 7: VERSCHILLEN IN VERBLIJFSDUUR TUSSEN 2014 EN 2010, VOLGENS GESLACHT

	Vrouwen			Mannen		
	2014	2010	Vershil	2014	2010	Vershil
< 6 weken	40,7%	48,9%	-8,2%	33,7%	37,1%	-3,4%
6 weken - 6 maanden	33,2%	30,6%	2,6%	36,7%	32,8%	3,9%
6 maanden - 1 jaar	13,0%	13,1%	-0,1%	14,2%	17,1%	-2,9%
1 à 2 jaren	9,0%	6,5%	2,5%	9,5%	8,9%	0,6%
> 2 jaren	4,1%	0,9%	3,2%	5,9%	4,1%	1,8%

4.5. Verzamelde gegevens bij de aankomst

4.5.1. Type huisvesting voor de opvang

FIGUUR 16: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS HET TYPE HUISVESTING VÓÓR DE OPVANG, PER GEZINSSITUATIE, IN 2014

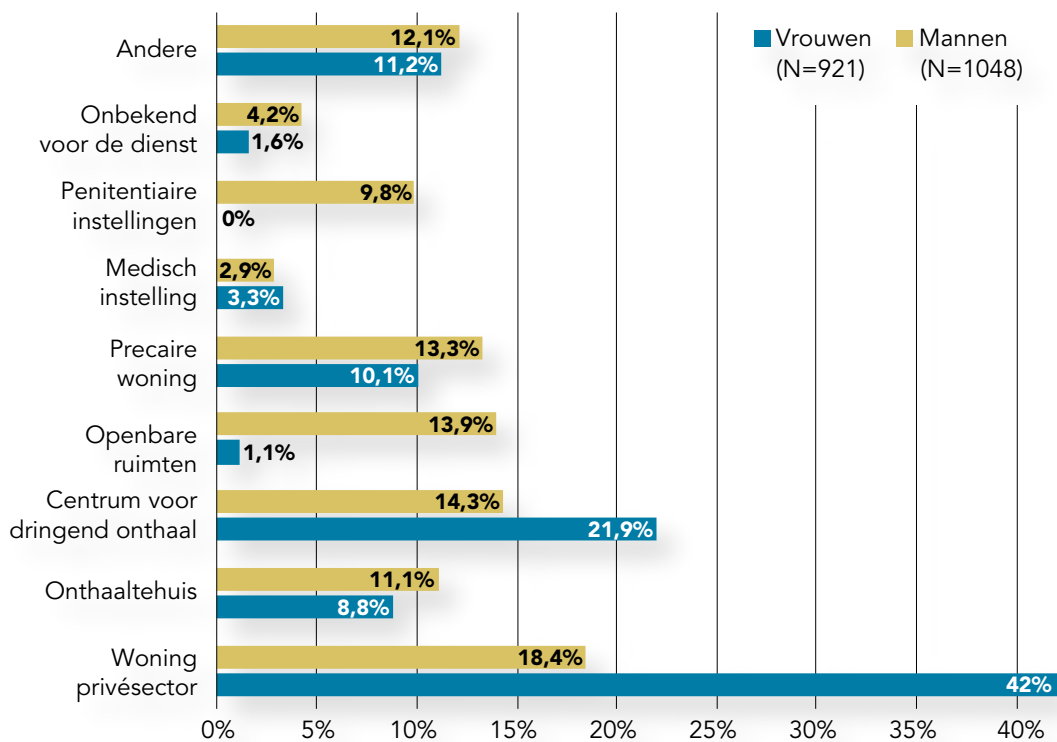

Er is een significant verschil tussen alleenstaanden mét kinderen en alleenstaanden zonder kinderen wat betreft het type huisvesting voor het verblijf. De meeste alleenstaanden met kinderen bevonden zich in een woning in de privésector (47%), in een centrum voor dringend onthaal (18%), een onthaaltehuis (11%) of een precaire woning (8%). Alleenstaanden zonder kinderen bevonden zich minder vaak in een woning in de privésector (22%), even vaak in een centrum voor dringend onthaal (18%), onthaaltehuis (10%), en vaker in een penitentiaire instelling (7%), in een precaire woning (13%), of in de openbare ruimten (11%).¹⁸

18. In dit kader is het belangrijk te vermelden dat de meeste 'alleenstaanden met kinderen' vrouwen betreft, terwijl heel wat 'alleenstaanden zonder kinderen' mannen zijn.

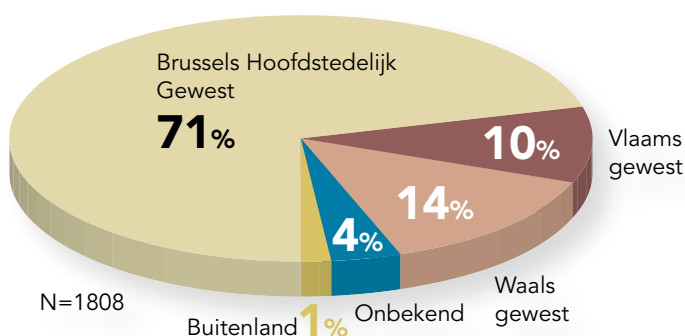
Uit figuur 17 besluiten wij dat vrouwen vaker in een privéwoning (42%) en in een centrum voor dringend onthaal (22%) verblijven voor de opvang, in vergelijking met mannen waarbij die percentages respectievelijk 18% en 14% bedragen. Mannen verblijven daarentegen veel vaker in penitentiaire instellingen (10%) en openbare ruimten (14%), in vergelijking met vrouwen (respectievelijk 0% en 1%). Het gegeven dat slechts weinig vrouwen op straat verblijven, heeft vermoedelijk te maken met het feit dat ze gemakkelijker worden opgenomen door centra voor dringend onthaal.

FIGUUR 17: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS HET TYPE VERBLIJFPLAATS VÓÓR DE OPVANG, PER GESLACHT IN 2014

4.5.2. Gewest van het laatste domicilie-adres

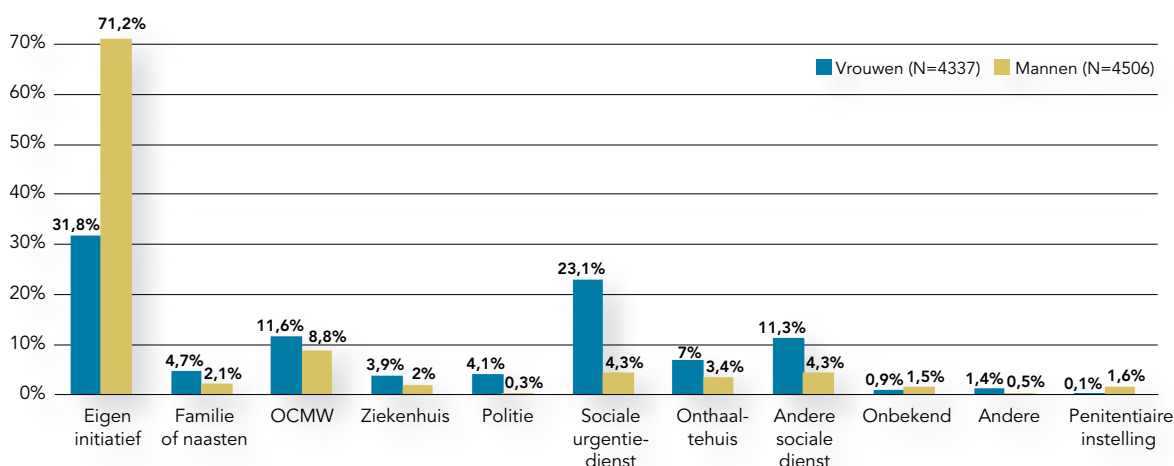
FIGUUR 18: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS DE REGIO VAN HET LAATSTE OFFICIËLE DOMICILIE-ADRES, IN 2014

In de periode 2010-2014 valt er geen significante evolutie op te merken betreffende het gewest van het laatste domicilie-adres. In 2014 geeft 71% van de gebruikers aan voor het laatst officieel in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te hebben gewoond, 14% in het Waals gewest en 10% in het Vlaams gewest.

4.5.3. Herkomst van de doorverwijzing naar de opvangcentra

FIGUUR 19: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS DE DOORVERWIJZING NAAR DE OPVANGCENTRA, PER GESLACHT IN DE PERIODE 2010-2014

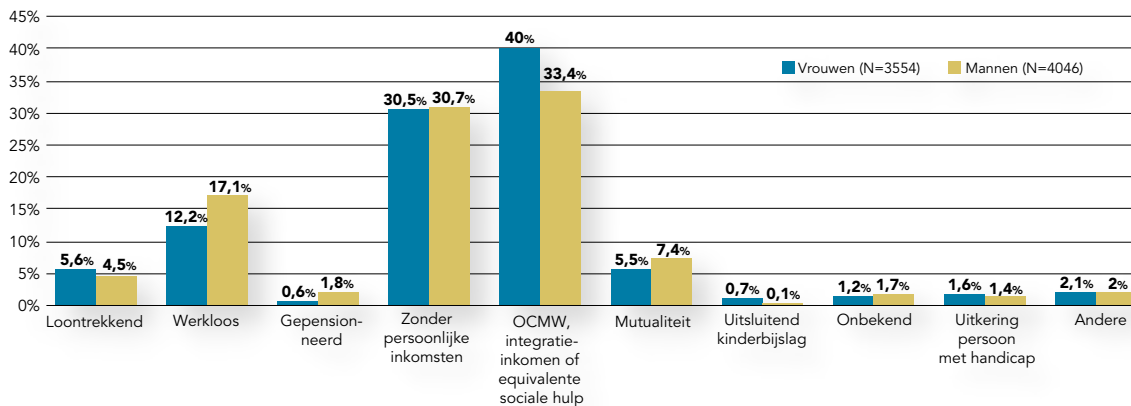
Op basis van figuur 19 stellen wij vast dat een gans netwerk actief is dat de gebruikers toeleidt naar de opthaalhuizen en centra voor dringend onthaal.

Er is geen evolutie in de periode 2010-2014 wat betreft de herkomst van de doorverwijzing naar de betreffende opvangcentra (onthaalhuizen en centra voor dringend onthaal).

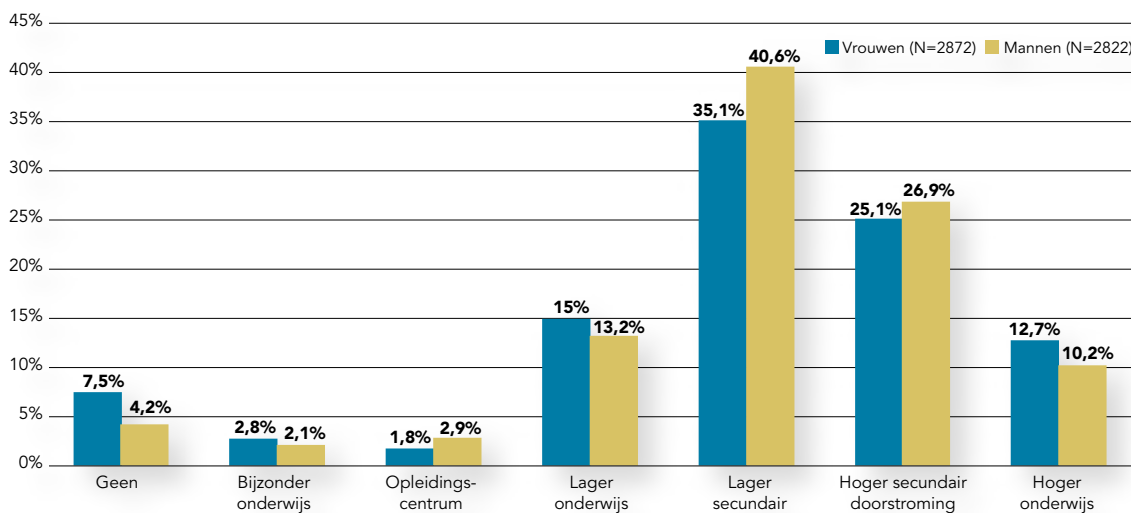
Bijna drie kwart van de mannen neemt op eigen initiatief contact op met een centrum. Bij de vrouwen neemt zo'n 30% op eigen initiatief contact op, en wordt bijna een vierde door een sociale urgentiedienst doorverwezen.

4.5.4. Financiële inkomsten bij het onthaal

Betreffende de financiële inkomsten is er geen significante evolutie in de periode 2010-2014. In gans die periode wordt de financiële situatie van de gebruikers vooral gekenmerkt door OCMW-gerelateerde inkomens, werkloosheidsuitkeringen en de afwezigheid van persoonlijke inkomsten. Voorts valt op dat vrouwen iets vaker een inkomen verwerven via het OCMW, terwijl mannen iets vaker een werkloosheidsuitkering krijgen.

FIGUUR 20: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS FINANCIËLE INKOMSTEN BIJ HET ONTHAAL, PER GESLACHT IN DE PERIODE 2010-2014

4.5.5. Onderwijsniveau

FIGUUR 21: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS ONDERWIJSNIVEAU, PER GESLACHT IN DE PERIODE 2010-2014

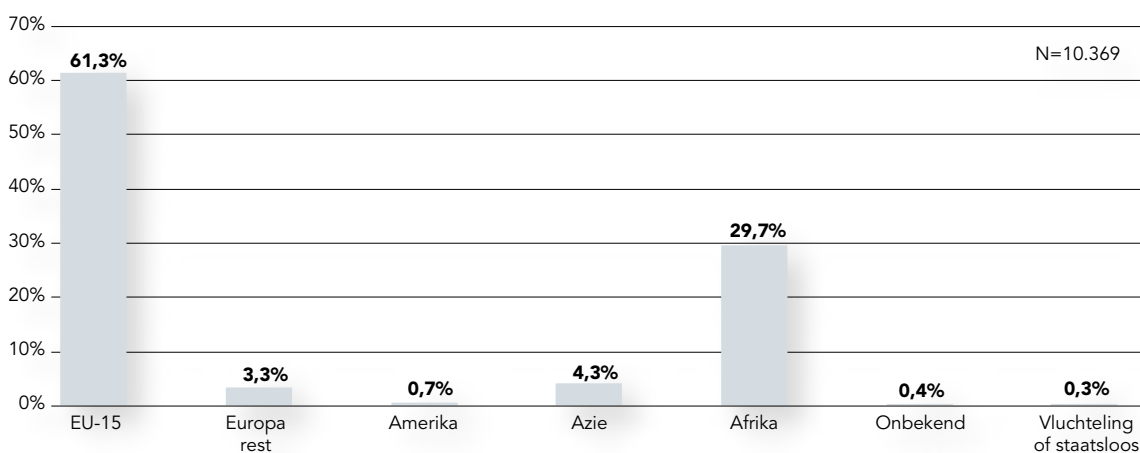
Wij stellen vast dat ongeveer 60% van de gebruikers een onderwijsniveau heeft dat niet hoger is dan het lager secundair onderwijs, en dat ongeveer 10% van de gebruikers hoger onderwijs heeft genoten.¹⁹

4.5.6. Nationaliteit

Betreffende de nationaliteit is er geen significant verschil tussen mannen en vrouwen, noch valt er een evolutie waar te nemen in de periode 2010-2014.

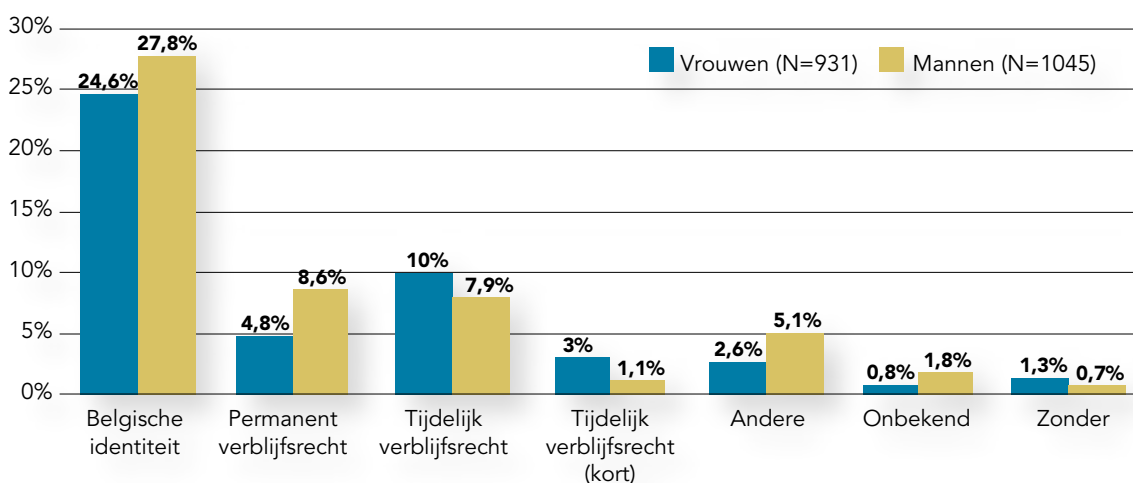
Zo'n 60% van de gebruikers komt uit de eerste 15 lidstaten van de Europese Unie, en zo'n 30% uit Afrika. Van de 60% gebruikers uit "EU-15" komt meer dan 90% uit België. Van de 30% gebruikers die uit Afrika komen, komt bijna 40% uit Marokko en iets meer dan een vijfde uit Congo.

FIGUUR 22: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS NATIONALITEIT IN DE PERIODE 2010-2014

4.5.7. Verblijfstatuut

FIGUUR 23: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS DE VERBLIJFSTITEL, PER GESLACHT IN 2014

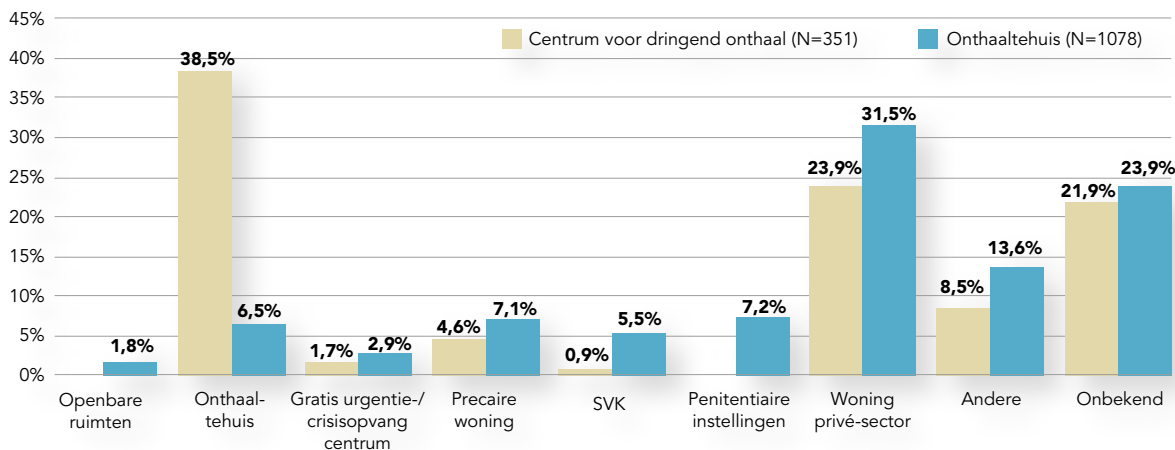
Er valt geen significante evolutie waar te nemen in de periode 2010-2014 wat betreft de verblijfsstatuten. In 2014 heeft ongeveer de helft van de gebruikers de Belgische nationaliteit, bijna een vijfde heeft een tijdelijk verblijfsrecht, en zo'n 13% een permanent verblijfsrecht.

4.6. Verzamelde gegevens bij het verlaten van de opvang

4.6.1. Type huisvesting na het verblijf in de opvangcentra

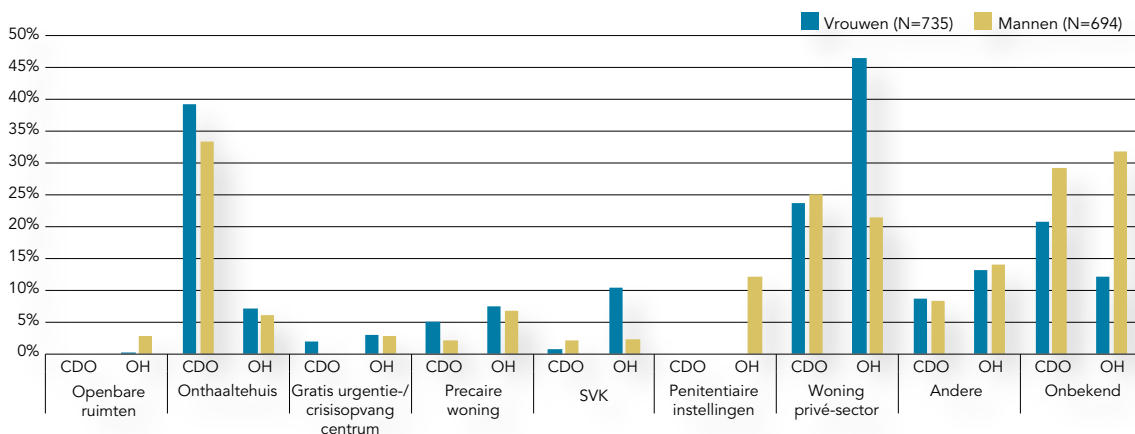
Op basis van figuur 24 concluderen wij dat meer dan een derde van de gebruikers van onthaalhuizen na hun verblijf een privéwoning betreedt (op de private huisvestingsmarkt of via een sociaal verhuurkantoor). Verder komen de gebruikers van de onthaalhuizen nadien terecht in een (ander) onthaalhuis (7%), een preciaire woning (7%), of in een penitentiaire instelling (7%) (Voor bijna een vierde van de gebruikers weet men niet waar die persoon na het verblijf naartoe gaat). Bijna vier op tien gebruikers van de centra voor dringend onthaal worden na hun verblijf doorverwezen naar een onthaalhuis, en bijna een kwart van de gebruikers van die centra vertoef vervolgens in een woning op de private markt. En ook hier weet men voor een groot deel van de gebruikers (22%) niet waar die persoon vervolgens verblijft.

FIGUUR 24: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS BESTEMMING BIJ HET VERLATEN VAN DE OPVANG IN 2014

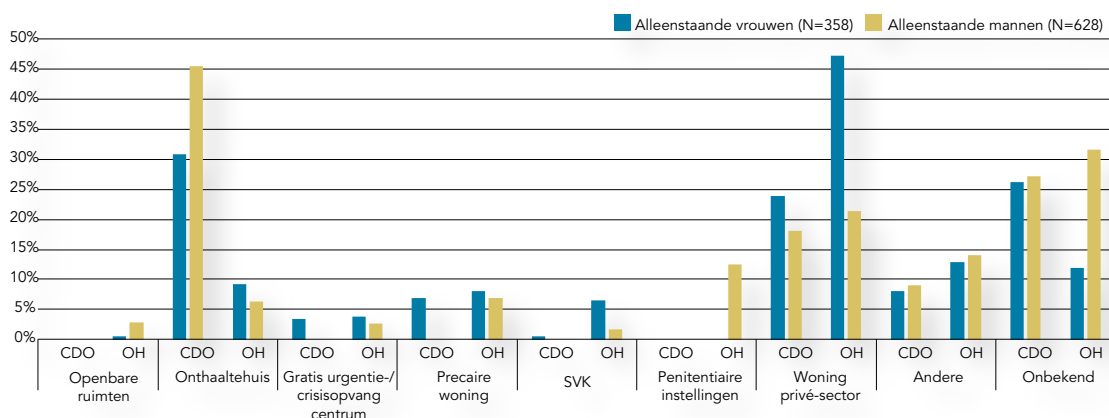
Er zijn ook significante verschillen tussen mannen en vrouwen betreffende het type huisvesting na het verblijf, rekening houdend met het onderscheid tussen onthaalhuizen (OH) en centra voor dringend onthaal (CDO).

Ten eerste blijkt dat mannen na hun verblijf in een onthaalhuis vaker terecht komen in de openbare ruimten (3%) en in penitentiaire instellingen (12%) dan vrouwen (in beide gevallen 0%). Daarentegen worden vrouwen die in onthaalhuizen hebben verbleven nadien beduidend vaker via een sociaal verhuurkantoor gehuisvest (10%) en komen ze vaker in de privésector terecht (47%) dan mannen (respectievelijk 2% en 22%).

FIGUUR 25: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS BESTEMMING BIJ HET VERLATEN VAN DE OPVANG, EN VOLGENS GESLACHT EN TYPE OPVANGSTRUCTUUR IN 2014

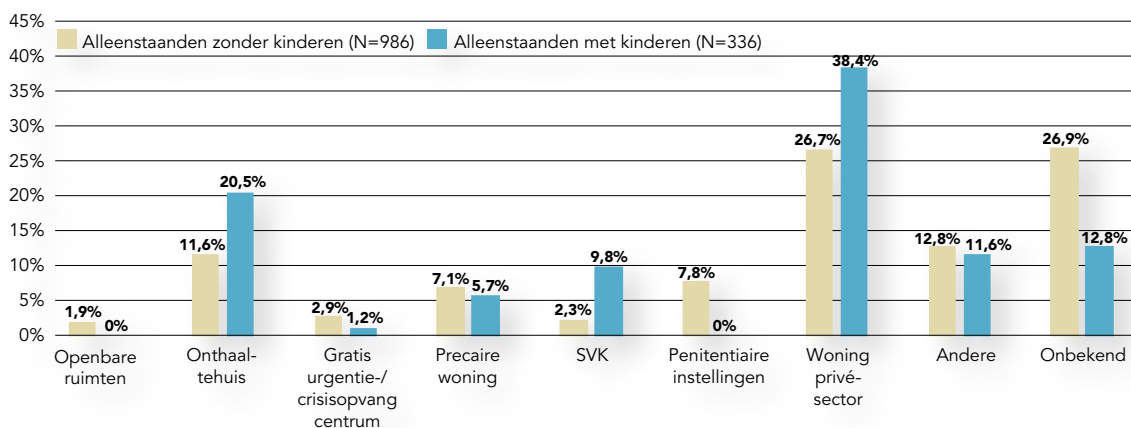
Figuur 26 betreft alleenstaande mannen en alleenstaande vrouwen, omdat de verschillen tussen mannen en vrouwen niet alleen door het type opvangstructuur kunnen worden bepaald, maar mogelijk ook door hun gezinssituatie.

Uit figuur 26 blijkt dat alleenstaande mannen na een verblijf in een centrum voor dringend onthaal vaker in een onthaalhuis verblijven (46%) dan alleenstaande vrouwen (31%), terwijl vrouwen vaker een precare woning (7%) of een woning op de private markt betreden (24%) dan mannen (respectievelijk 0% en 18%). Verder blijkt dat alleenstaande mannen na hun verblijf in een onthaalhuis vaker in penitentiaire instellingen terecht komen (13%) dan vrouwen (0%), en dat vrouwen nadien vaker een woning in de private markt vinden (47%) dan mannen (21%).

FIGUUR 26: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VAN ALLEENSTAANDEN ZONDER KINDEREN VOLGENS BESTEMMING BIJ HET VERLATEN VAN DE OPVANG, EN VOLGENS GESLACHT EN TYPE OPVANGSTRUCTUUR IN 2014

Ten slotte blijkt (figuur 27) dat alleenstaanden met kinderen na hun verblijf vaker terecht komen in een privéwoning (38%), in een onthaaltehuis (21%) of via een sociaal verhuurkantoor worden gehuisvest (10%) dan alleenstaanden zonder kinderen (respectievelijk 27%, 12% en 2%).

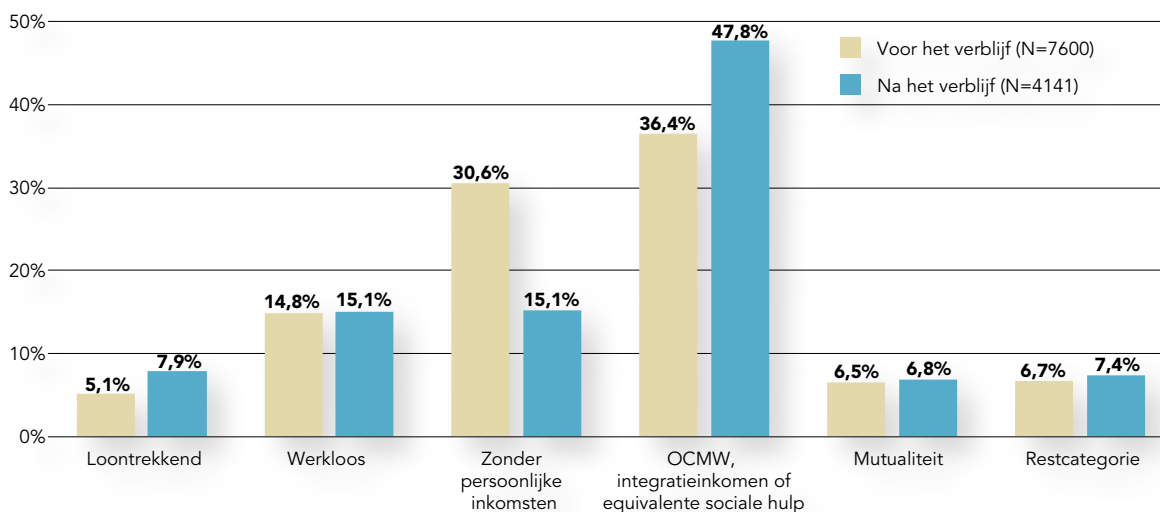
FIGUUR 27: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS BESTEMMING BIJ HET VERLATEN VAN DE OPVANG, EN PER GEZINSSITUATIE IN 2014

4.6.2. Financiële inkomsten bij onthaal én na het verblijf

Ten slotte blijkt dat de helft van de gebruikers die voor hun verblijf geen persoonlijke inkomsten hadden, na hun verblijf wel een inkomen hebben (van 31% naar 15%). Dit komt omdat men tijdens hun verblijf officiële inkomensbronnen poogt aan te spreken, bijvoorbeeld via het OCMW (van 36% naar 48%) of uit werk (van 5% naar 8%). Wel is het belangrijk op te merken dat deze cijfers zouden wijzigen indien de gegevens van de noodopvangcentra Samusocial en Hoeksteen in de analyse zouden zijn opgenomen. In beide centra worden vermoedelijk meer mensen bijgestaan die geen officiële inkomensbronnen hebben.

FIGUUR 28: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS FINANCIËLE INKOMSTEN, VOOR EN NA HET VERBLIJF IN DE PERIODE 2010-2014

5. Conclusies

Tussen 2011 en 2014 worden er per jaar zo'n 2050 verblijven geregistreerd in de deelnemende opvangcentra. Dit betreft jaarlijks omtrent 1800 unieke volwassenen of minderjarigen die gezinshoofd zijn, en die door 850 à 950 kinderen worden vergezeld. In de periode 2010-2014 werden in totaal 8828 verblijven geregistreerd voor 6984 unieke gebruikers.

Wij stellen vast dat er weinig meervoudige verblijven zijn in de periode 2010-2014: 83% van de gebruikers heeft één verblijf, 12% heeft twee verblijven en 5% heeft drie of meer verblijven in de opvangcentra die deelnemen aan de CR.

In diezelfde periode is de duur van de verblijven toegenomen. Dit is meer het geval voor vrouwen dan voor mannen, en ook meer voor centra voor dringend onthaal dan voor opthaalhuizen. Voorts verschilt de verblijfsduur significant tussen centra voor dringend onthaal en opthaalhuizen: terwijl zo'n 80% van de verblijven in de centra voor dringend onthaal minder dan zes weken duurt, bedraagt dat bij de opthaalhuizen slechts 28%. Dit is conform hun verschillende missies.

Wat betreft sociaal-demografische kenmerken stellen wij vast dat hoewel iets meer mannen worden begeleid dan vrouwen, dit verschil kleiner wordt in de periode 2010-2014. Verder zijn mannen beduidend ouder dan vrouwen: in 2014 is slechts 37% van de mannen jonger dan 35 jaar, terwijl 62% van de vrouwen jonger is dan 35 jaar. Wat betreft de gezinssituatie concluderen wij dat meer dan 90% van de gebruikers alleenstaand is: terwijl ongeveer de helft van de alleenstaande vrouwen door kinderen wordt vergezeld, worden er bijna geen alleenstaande mannen met kinderen opgevangen. Verder zijn mannen oververtegenwoordigd in de opthaalhuizen en vrouwen in centra voor dringend onthaal, en bevindt het laatste officiële domicilie-adres (voor het verblijf) zich bij zeven op de tien gebruikers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

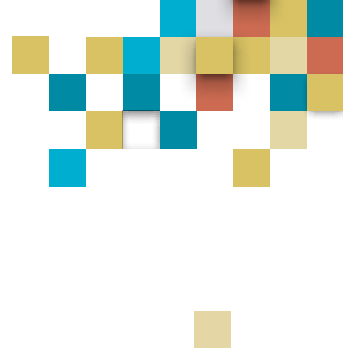
Het onderwijsniveau is dikwijls laag: 60% van de gebruikers heeft hoogstens een diploma lager secundair onderwijs behaald.

Voorts blijkt dat zo'n derde van de gebruikers bij het onthaal geen persoonlijke inkomsten heeft: dit aantal halveert wel tijdens het verblijf doordat men officiële inkomensbronnen aanspreekt (bijvoorbeeld via het OCMW of uit werk).

Verder stellen wij vast dat 65% van de gebruikers de nationaliteit heeft van een Europees land (waarvan zo'n 90% Belgen), en 30% van een Afrikaans land (waarvan 40% Marokkanen en 20% Congolezen).

En hoewel heel wat gebruikers op eigen initiatief naar het opvangcentrum komen, blijkt dat er een gans netwerk actief is dat de gebruikers doorverwijst naar de thuislozensector.

Na hun verblijf betreft meer dan een derde van de gebruikers van opthaalhuizen een privéwoning (op de private huisvestingsmarkt of via een sociaal verhuurkantoor). Ten slotte komen vier op tien gebruikers van de centra voor dringend onthaal na hun verblijf terecht in een opthaalhuis, en betreedt bijna een kwart een woning op de private markt.

6. Vooruitzichten

Sinds 2010 werkt la Strada aan de centrale registratie waarmee wij een zicht proberen krijgen op de kenmerken van de gebruikers van de opvangcentra in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en van het gebruik van de hulpverlening. Er wordt werk gemaakt van de afstemming van de verschillende registratiesystemen (en hun inhoud), zodat een integrale analyse van de gegevens en diepgaande interpretaties mogelijk worden.

In 2014 beslaan de cijfers meer dan 84% van alle erkende plaatsen van de onthaalhuizen, wat vanaf 2015 zal oplopen tot meer dan 92% (door de opname van de gegevens van Foyer Georges Motte). Onze cijfers dekken de centra voor dringend onthaal volledig aanzien wij over de gegevens van beide centra (Ariane en L'Ilot 160) beschikken. Wel hebben we momenteel geen gegevens over de noodopvangcentra waar gebruikers gratis worden opgevangen (Samusocial en Hoeksteen).

la Strada blijft zich dan ook verder inzetten om meer cijfers te verzamelen over alle verblijven, om zo een volledig beeld te krijgen van de thuislozenopvang in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Anderzijds werd er een specifiek luik ontwikkeld binnen BruReg voor de diensten die instaan voor begeleid wonen van de GGC. Deze gegevens worden geanalyseerd en zullen in de loop van 2017 gepubliceerd worden in een afzonderlijk verslag. Vanaf 2018 zal de CR uitgebreid worden met gegevens van de diensten die instaan voor begeleid wonen.

Jaar na jaar verbetert de gegevensverzameling: zo kunnen andere centra er in de toekomst ook deel van uitmaken. In dat kader noopt de recente ontwikkeling omtrent de (erkenning van) 'Housing First' projecten in Brussel ons tot nadenken of zulke projecten in de centrale registratie kunnen worden opgenomen. We zouden de gegevensverzameling ook graag verbinden met andere studies uitgevoerd door la Strada, de sector en de verschillende overheidsniveaus (bijvoorbeeld in het kader van het programma MEHOBEL) om op basis van cijfers diepgaandere analyses mogelijk te maken.

De centrale registratie is een instrument dat dient om de dagelijkse realiteit van de dak- en thuislozensector te objectiveren. Als observatorium van de Brusselse thuislozensector is dit voor ons een essentiële taak om dit fenomeen beter te kunnen begrijpen, en om oplossingen aan te kunnen brengen.

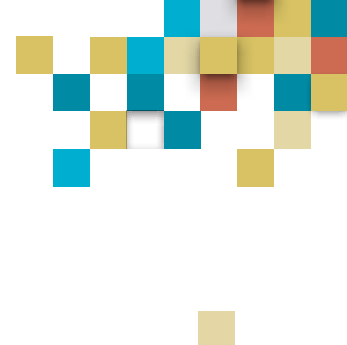
7. Bijlagen

7.1. Bijlage 1: Centra die deelnemen aan de centrale registratie

Opvanghuizen	Deelnemende centra				
	2010	2011	2012	2013	2014
Home Baudouin	X	X	X	X	X
La maison d'accueil Les Petits Riens	X	X	X	X	X
Ilôt locquenghien	X	X	X	X	X
Centre de Prévention des Violences Conjugales et Familiales	X	X	X	X	X
Chant d'oiseau	X	X	X	X	X
Home Victor du Pré	X	X	X	X	X
Maison de la Mère et de l'Enfant	X	X	X	X	X
La maison Rue verte	X	X	X	X	X
Accueil Montfort	X	X	X	X	X
Les trois pommiers	X	X	X	X	X
Source La Rive	X	X	X	X	X
Open deur	X	X	X	X	X
Talita	X	X	X	X	X
De relais	X	X	X	X	X
Haard en vrede	X	X	X	X	X
CAW Brussel – Leger des Heils	X	X	X	X	X
CAW Brussel – Vrienden van het huizeke	X	X	X	-	X
CAW Brussel – Albatros	X	X	X	X	X
CAW Brussel (woonbegeleiding)	X	X	X	-	-
Chèvrefeuille	X	-	X	X	X
@Home	-	-	-	X	X
CIG – Vogelzang	-	-	-	-	-
Foyer Georges Motte	-	-	-	-	-
Pag-Asa	-	-	-	-	-

Centra voor dringend opvang	Deelnemende centra				
	2010	2011	2012	2013	2014
Centrum Ariane	X	X	X	X	X
Maison d'accueil d'urgence L'Ilôt (160)	X	X	X	X	X

Noodopvangcentra	Deelnemende centra				
	2010	2011	2012	2013	2014
Samusocial	-	-	-	-	-
Hoeksteen	-	-	-	-	-

7.2. Bijlage 2: Het aantal erkende plaatsen in de verschillende centra, volgens doelpubliek en subsidiërende overheid

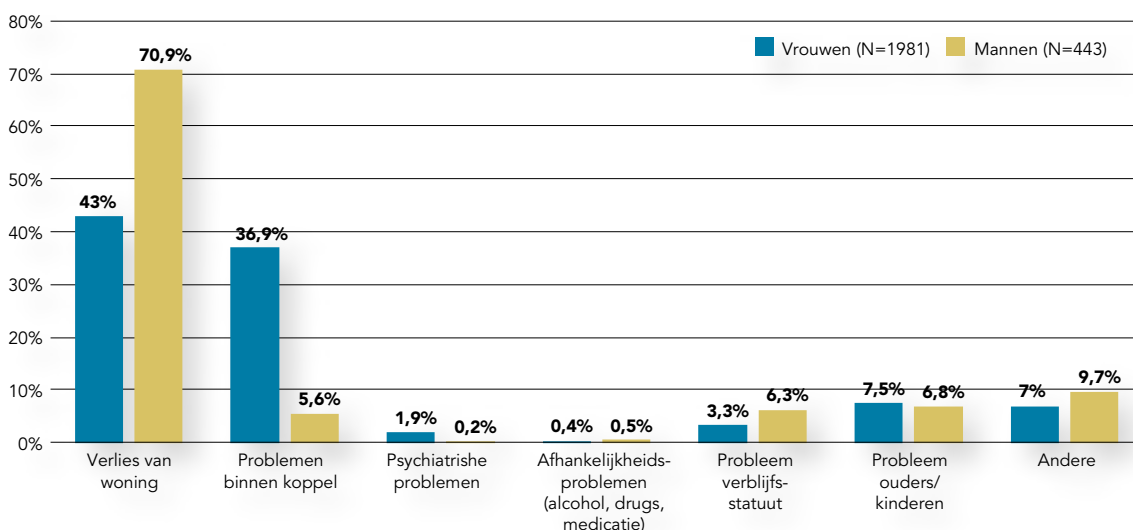
		COCOF		GGC		VG		Totaal	
Mannen	Onthaal-tehuizen	Home Baudouin	69			Leger des Heils Foyer	73	372	
		Maison d'accueil Les Petits Riens	120			Vrienden van het huizeke	11		
		Foyer Georges Motte	77						
		Ilot Locquenghien	22						
Vrouwen (met of zonder kind)	Onthaal-tehuizen	Centre de Prévention des Violences Conjugales et Familiales	24	Open Deur	22	CIG - Vogelzang	43	353	
		Chant d'oiseau	24	Talita	22				
		Chèvrefeuille	40						
		Home Victor du Pré	74						
		Maison de la mère et de l'enfant	40						
		La maison Rue Verte	30						
		Accueil Montfort	34						
		Vrouwen/ mannen (met of zonder kind)	Onthaal-tehuizen	Les trois pommiers	40				De Relais
Source	34			Haard en Vrede	23				
@Home	15			L'Escale	30				
				Pag-Asa	35				
Centra voor dringend onthaal	L'Ilot 160		22	Hoeksteen	48				
				Samusocial	110				
				Centre Ariane	35				
				Totaal		665		378	

7.3. Bijlage 3: Bijkomende gegevens uit BruReg

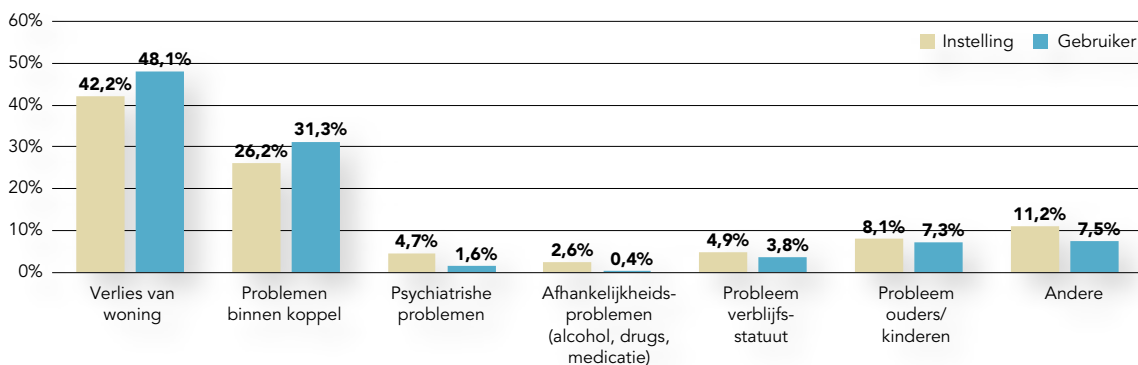
De gegevens die in deze bijlage worden besproken komen uit het registratiesysteem BruReg, dat enkel wordt gehanteerd door centra die door de GGC zijn erkend, en zijn bijgevolg niet representatief voor gans de sector.

Er is een significant verschil tussen mannen en vrouwen betreffende de reden waarom ze hulp vragen. Terwijl mannen vaker “verlies van woning” als reden aangeven, is dat bij vrouwen veel vaker “problemen binnen het koppel”.

FIGUUR 29: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS REDEN VAN DE HULP, PER GESLACHT IN DE PERIODE 2010-2014

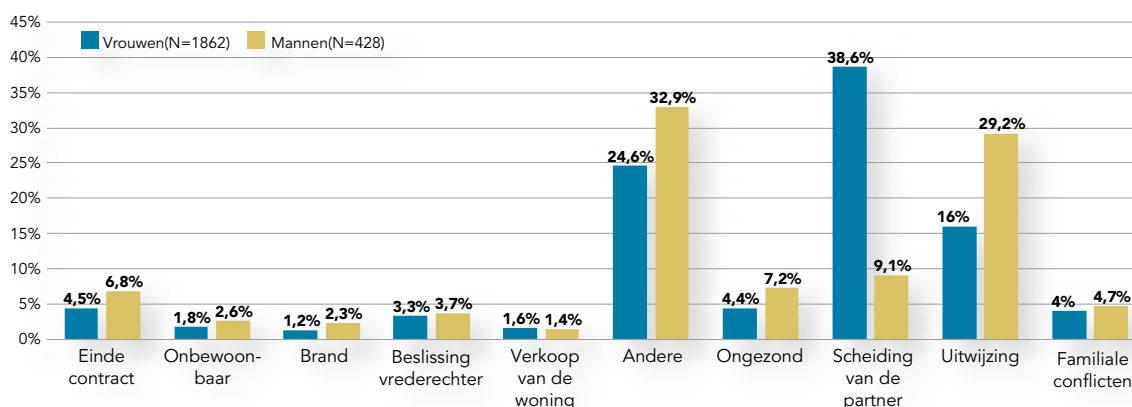
FIGUUR 30: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS REDEN HULP, VOLGENS GEBRUIKER EN INSTELLING, IN DE PERIODE 2010-2014

Figuur 30 toont aan dat er ook een verschil is tussen “de reden waarom men hulp vraagt” die gebruikers aanhalen en de reden die sociaalwerkers aanhalen. Terwijl gebruikers vaker “verlies van woning” en “problemen binnen het koppel” aanhalen, vermelden sociaalwerkers vaker afhankelijkheids- en psychiatrische problemen. Dit zou mogelijks verklaard kunnen worden door de moeilijkheid om tijdens het opthaal over bepaalde zaken te praten.

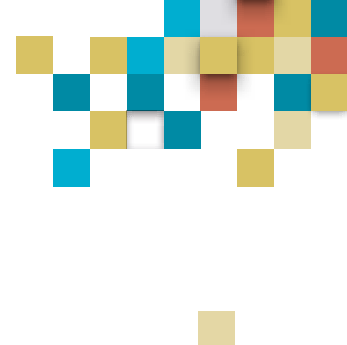
Tot slot stellen wij vast dat er geen significante evolutie valt op te merken in de periode 2010-2014 wat betreft de reden waarom gebruikers hun woning verliezen. Terwijl vrouwen vaker “scheiding van de partner” als reden aanhalen (39%) dan mannen (9%), verliezen mannen hun woning vaker ten gevolge van een uitwijzing (29%) dan vrouwen (16%).

FIGUUR 31: DE VERDELING VAN DE VERBLIJVEN VOLGENS REDEN VAN VERLIES WONING IN DE PERIODE 2010-2014

8. Afkortingenlijst

AMA	Fédération des maisons d'accueil et des services d'aide aux sans-abris
BICO	De federatie voor onthaalhuizen en –diensten begeleid wonen voor personen in moeilijkheden en daklozen binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Bico-federatie).
CAW	Centrum algemeen welzijnswerk
CIG	Centrum voor Integrale Gezinszorg
COCOF	Franse Gemeenschapscommissie
CR	Centrale registratie
Feantsa	European Federation of National Organisations Working with the Homeless
GGC	Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
VG	Vlaamse Gemeenschap

9. Lijst met tabellen en figuren

TABEL 1:	Het aantal erkende plaatsen in de opvangcentra in 2014	7
TABEL 2:	Het aantal plaatsen in de deelnemende centra in 2014	11
TABEL 3:	De representativiteit van de cijfers in 2014	12
TABEL 4:	Het aantal verblijven per persoon	15
TABEL 5:	Het aantal kinderen in de periode 2010-2014	15
TABEL 6:	Verschillen tussen de verblijfsduur in 2010 en 2014 per type voorziening	21
TABEL 7:	Verschillen in verblijfsduur tussen 2014 en 2010, volgens geslacht	22
FIGUUR 1:	Het aantal plaatsen in de erkende en deelnemende onthaalhuizen	12
FIGUUR 2:	Het aantal plaatsen in de erkende en deelnemende centra voor dringend onthaal en noodopvangcentra	12
FIGUUR 3:	Het aantal verschillende personen in de opvangcentra in 2010-2014	13
FIGUUR 4:	Het aantal verblijven in 2010-2014, volgens geslacht	14
FIGUUR 5:	De verdeling van de verblijven volgens geslacht in de periode 2010-2014	16
FIGUUR 6:	De verdeling van de verblijven volgens geslacht in 2010-2014	16
FIGUUR 7:	De verdeling van de verblijven volgens het type opvangvoorziening, per geslacht in de periode 2010-2014	17
FIGUUR 8:	De verdeling van de verblijven volgens opvangstructuur, per geslacht in de periode 2010-2014	17
FIGUUR 9:	De verdeling van de verblijven volgens burgerlijke staat, per geslacht in 2010-2014	18
FIGUUR 10:	De verdeling van de verblijven volgens de gezinssituatie tijdens het verblijf, per geslacht in de periode 2010-2014	19
FIGUUR 11:	De verdeling van de verblijven volgens leeftijd, per geslacht in 2014	19
FIGUUR 12:	De verdeling van de verblijven van de éénundergezinnen volgens geslacht in 2014	20
FIGUUR 13:	De verdeling van de verblijven volgens de verblijfsduur, per type voorziening in de periode 2010-2014	20
FIGUUR 14:	De verdeling van de verblijven volgens verblijfsduur, per type voorziening in de periode 2010-2014	21
FIGUUR 15:	De verdeling van de duur van het verblijf volgens geslacht in de periode 2010-2014	22
FIGUUR 16:	De verdeling van de verblijven volgens het type huisvesting vóór de opvang, per gezinssituatie, in 2014	23
FIGUUR 17:	De verdeling van de verblijven volgens het type verblijfplaats vóór de opvang, per geslacht in 2014	24
FIGUUR 18:	De verdeling van de verblijven volgens de regio van het laatste officiële domicilie-adres, in 2014	24
FIGUUR 19:	De verdeling van de verblijven volgens de doorverwijzing naar de opvangcentra, per geslacht in de periode 2010-2014	25

FIGUUR 20:	De verdeling van de verblijven volgens financiële inkomsten bij het onthaal, per geslacht in de periode 2010-2014	26
FIGUUR 21:	De verdeling van de verblijven volgens onderwijsniveau, per geslacht in de periode 2010-2014	26
FIGUUR 22:	De verdeling van de verblijven volgens nationaliteit in de periode 2010-2014	27
FIGUUR 23:	De verdeling van de verblijven volgens de verblijfstitel, per geslacht in 2014	27
FIGUUR 24:	De verdeling van de verblijven volgens bestemming bij het verlaten van de opvang in 2014	28
FIGUUR 25:	De verdeling van de verblijven volgens bestemming bij het verlaten van de opvang, en volgens geslacht en type opvangstructuur in 2014	29
FIGUUR 26:	De verdeling van de verblijven van alleenstaanden zonder kinderen volgens bestemming bij het verlaten van de opvang, en volgens geslacht en type opvangstructuur in 2014	29
FIGUUR 27:	De verdeling van de verblijven volgens bestemming bij het verlaten van de opvang, en per gezinssituatie in 2014	30
FIGUUR 28:	De verdeling van de verblijven volgens financiële inkomsten, voor en na het verblijf in de periode 2010-2014	30
FIGUUR 29:	De verdeling van de verblijven volgens reden van de hulp, per geslacht in de periode 2010-2014	35
FIGUUR 30:	De verdeling van de verblijven volgens reden hulp, volgens gebruiker en instelling, in de periode 2010-2014	35
FIGUUR 31:	De verdeling van de verblijven volgens reden van verlies woning in de periode 2010-2014	36

